

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő:

Wasserstrom Sándor — Lelner Zoltán

Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 150,
negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ok,
130, 95, 50 dinár. 25—15 Pengő. 10—6 Dollár.

Tizennyolc évi fegyház

A churi bíróságnál elhangzott az ítélet, amely a leghigorubb, amelyet a bíróság ki mondhatott a Frankfurter-perben. Az egész világ közvéleményét megdöbbentette ez az ítélet és talán Németország közönsége az egyedüli amely kevesli ezt a tizennyolc esztendőit, amelyet egy súlyosan beteg, exaltált fiatal ember ellen hoztak. A zsidóságtól távol áll a politikai gyilkossága gondolata, mert úgy véli, hogy ez csak árthat a zsidóságnak. De ha már ez a pinkovcel származású zsidó fiatalember annyira elkeseredett, hogy politikai gyilkosságot követett el, akkor nem vártuk volna, hogy ellentétben, a hasonló pereknél elhangzott ítéletekkel, tizennyolc évre ítéljék a csontszuban szenvedő, szerencsétlen embert.

Kétségtelen, hogyha nem lett volna a kantoni bíróság mögött, a nagy német birodalom irizatos morális és ki tudja még milyen titkos nyomása, akkor a bírák is enyhébben ítélkeztek volna. De a kullsszák mögött bizonyára működésbe lépett a náci „gözhenger” és olyan fenyegetésekkel operált, amely ellen kevés volt a védő ékesszólása és kevés volt — még a bírók ellentétes lelki beállítottsága is. Hitler barátja volt Gustloffnak, akit a szerencsétlen Frankfurter megölt. És ha ismételt hangszózzuk is, hogy a zsidóság érve nem volt a múltban és nem lesz a jövőben sem a fegyver — ezt az ítéletet mégis mély megdöbbentéssel kellett fogadjuk. A zsidó önuralomra klasszikus példa a palesztinai zsidóság magatartása, a terror napjaiban. Ott 33% os lélekszámát adjuk a lakosság összlétszámának és minden morális és fegyveres erőnk és szervezetségünk meg volt arra, hogy szembeszálljunk az arab banditákkal, akik zsidó életeket és zsidó vagyont pusztítottak napról-napra. És mégis, az egész palesztinai közvélemény érezte, hogy néhány revolverlövéssel, vagy néhány arab halálával nem szűnik meg a baj. Ott ránevelődött a zsidó öntudatos közvélemény arra, hogy ne kardtól várja segítségét és ne a brutális erőszaktól. De a gálutti zsidóság ellen elkövetett injuriák, támadások és erőszakosságok sem szoktak megtoroltni fegyverrel. Ha azonban akad egy elkeseredett ember, aki úgy érezte, hogy meg kell szüntetni azt a méltatlanságot, amely a szabad Svájc magyszerű és szabadsághoz szoktatott atmoszféráját is megmérgezi, akkor tekintetbe kellett volna venni — az enyhítő körülményeket is.

A churi bíróság döntött és olyan büntetést szabott ki Frankfurterre, amely egyenlő a halálos ítélettel, mert hiszen ez a testileg és lelkileg keresztül kasul beteg szerencsétlen nem fogja túlélni ezt a nagy időt. Pedig „elrettentő példa” sem kellett volna legyen, hiszen bennünket zsidókat sem Svájcban, sem másutt nem kell „elrettenteni”, hogy ne kövessünk el gyilkosságokat. De dolgozott a német nemzeti szocializmus terrorja, a demokratikus és szabad svájci közlérsaság területén is, s ennek újabb áldozata lett: Dávid Frankfurter, a szerencsétlen exaltált

Vége a nagy churi pernek...

Tizennyolc évi fegyházra ítelték Frankfurter Dávidot!

Az ítélet mély megdöbbenést keltett a világ közvéleményében. — A per lefolyása, a védő- és vádbeszédek. — Frankfurter megrázó levele apjához, amelyben bejelenti öngyilkosságát. — A német náci kezét sejtik a súlyos ítéletben

Chur. Lapunk legutóbbi számában megírtuk a Frankfurter per előzményeit, a világ közvéleményének nézetét, hangulatát, a náci-sajtó uszításait, most pedig a tárgyalás lefolyásáról adunk részletes tudósítást és az ítéletről, amely igen súlyos volt és egyáltalán nem vették tekintetbe, hogy politikai gyilkos ságról van szó. Az ítélet kritikáját, lapunk vezércikkében adjuk, itt a tárgyalás lefolyásáról tudósítunk.

Chur városa, ahol a tárgyalás lefolyt.

Csendes kis hely külterületen Chur városa, de néhány hete feszült légkörben élnek az emberek, sok külföldi járkel a városban, valamennyit a Frankfurter per iránti érdeklődés hozta ebbe a kis svájci városkába.

A graubündeni kanton nagytanácsának tárgyalóterme az a hely, ahol a Gustloff dráma második nagy felvonása lejátsszódik. A dráma első része: Gustloff megöletése volt, amelyet egy exaltált zsidó fiú követett el, mert nem bírta tovább idegileg azt a sok megalázást, amelyet a németek követtek el vele, családjával és 500.000 zsidóval szemben. A második felvonás: a „második áldozat” feletti ítélet, amelyet megelőz a tárgyalás.

A németek száz főből álló náci-különményt küldöttek Svájcba, titkoszások és nem állanak csak egymással szóba.

Kétszáz újságíró jelent meg a tárgyaláson. Ezeknek körülbelül fele belföldi, svájci, másik része, külföldi, akik a világ minden részéből egyenesen erre a szenzációs tárgyalásra érkeztek.

Kikből áll a bíróság?

A törvényszék egy elnökből, egy helyettes elnökből és három bíróból áll. Elnök: Dr. Anton Rudolf Ganzoni, alelnök: Dr. J. Violi, a bíróság tagjai: G. B. Niovia, Christian Gartman st. moritz őrnagy és Dr. Peter Sender. Az elnök kivételével, a bíróság többi tagjai laikusok, akiket a pártok választanak bizonyos időtartamra, a svájci törvények értelmében. Csak az elnöknek kell képzett jogásznak lenni.

Az ügyészi vádiratot

Dr. Friedrich Brügger államügyész fogalmazta és 24 oldalra terjed. Ott vádpontot sorol fel, amely közül, az első Frankfurter, Gustloff megöletésével vádolja, a második: 18 évi maximális büntetés kiszabását követeli és polgári jogainak elkönfiskálását, valamint

diák is, aki nem bírta tovább látni mindazt, amit egy hatalmas birodalom követ el néhány százezernyi kultúremlerrel.

Minden részvétünk a davosi gyilkosság, aki tettének következményeképen súlyosan

örökre való kiáltást, a büntetés elszenvedése után Svájc területéről, a harmadik pont: a gyilkosság által elkövetett kár megtérítése, a negyedik: a fegyver elkobzása, az ötödik: valamennyi vizsgálattal, tárgyalással felmerült összköltségek megtérítése.

A vádirat különben a következőket közli: 1936 február 4 én 20 órakor Davosban Parkhaus 3. sz. alatt Wilhelm Gustloffot, automatikus fegyverrel négy lövéssel agyonlötötte. Gustloff a svájci NSDAP. országos vezérre volt. A vádirat ezután részletesen leírja, hogy lépte át a ház bejáratát Frankfurter, miként várta Gustloffra, azután a gyilkosság részletes lefolyását. Utána önként jelentkezett a rendőrségen és azonnal bevallotta, hogy ő a gyilkos. Kijelentette Frankfurter a kihallgatás alkalmából, hogy személyes bosszu nem vezetett, mert nem is ismerte Gustloffot, tisztára faja iránt elkövetett sorozatos sérelmeket akarta megtorolni, illetőleg a világ figyelmét felhívni a sok igazságtalanságra, amely a zsidókat éri a német birodalom határain belül. A vizsgálat megállapította, hogy szó sem lehetett komplottról, vagy bármilyen olyan körülményről, amelyből arra lehet következtetni, hogy a háttérben felbújtók lettek volna.

Hedwig Gustloff asszony,

az egyetlen tanu, akit a graubündeni bíróság kihallgat. Az összes svájci bíróságok közül ez az egyetlen, amely nem folytat a tárgyaláson tanukihallgatásokat, mert az az álláspontja, hogy az előzetes vizsgálat feladata tisztázni a részletkérdéseket. A Frankfurter perben is csak egyetlen tanu hallgattak ki, Hedwig Gustloff asszonyt, a meggyilkolt náci-vezér özvegyét.

A magánvád képviselője: Dr. Fridrich Grimm, aki a németországi Essenből való és a Harmadik Birodalom legnagyobb nemzeti szocialista ügyvédje. Ő képviselte a nemzeti szocialista pártot a keiről perben is, amelyet a keiről zsidó hítközség indított a zsidórágalmozó náci-propaganda ellen.

A védelem ügyvédje,

Dr. Eugen Curti viszont Svájc leghíresebb jogásza. Híres jogászcsaládból származik és az igazság gáncsnélküli lovagjának ismerik Svájc területén. Hírcs megkezdődött már akkor, amikor a Harmadik Birodalom pártatlan energiával azon igyekezett, hogy az egész zsidóságot befekeltse és Frankfurtert,

lakol, mondhatjuk nyugodtan — életével fizeti meg elkövetett tettét. De a többi életben levő Gustloff tovább fogja folytatni mindazt, amit a svájci Guuleiter félbehagyott. És ez a mi zsidó tragédiánk!

Heti számunk 12 oldal

mint a zsidóság felbérelt eszközét állítsák a világ közvéleménye elé.

A hivatalos vizsgálat megállapította, hogy politikai körökkel Frankfurternek semmiféle kapcsolata nem volt, Bernben alig volt ismerőse.

Apokrif és valódi levelek

A nemzeti szocialisták minden lehető elkövettek, hogy mindenféle apokrif levelekkel kompromittálják Frankfurtert és még inkább a zsidóságot. Így Hans Rowarik néven antitadált levelet írtak, amelyben mindenféle fantasztikus koholmányokat írtak, hogy 50 000 frankot már megkaptak, mint Gustloff „vér-

Frankfurter Dávid

díját" és rákerül a sor rövidesen Hitlerre, Göringre és Göbbelsre is. A nyomozás megállapította, hogy ez a levél teljesen hamis és légbőlkapott volt, akárcsak annak az Otto Juelich nek vallomása is, akit csalásért elítéltek Hollandiában, s aki azt állította, hogy neki Frankfurtban már említést tett Frankfurter, hogy megöli Gustloffot. Természetesen kiderült, hogy akkor még Hitler uralmon sem volt és azt sem tudták, hogy Gustloff nevű nemzeti szocialista létezik a világon.

Ezzel szemben találtak Frankfurternél két levelezőlapot, amelyet nem küldött el a címzeteknek, de amely jellemzi Frankfurter lelki állapotát.

Az egyik levél — apjának szólt, a vincovcei rabbinak, amely így szólt:

— Szeretett, drága apám! Sok gondot és bánatot okoztam neked eddig is életemben, örömet annál kevesebbet. De most már nem bírom tovább. Bocsáss meg mindent, amit veled szemben elkövettem. Nem távozik ebből az életemből szívfájdalommal, mert tudom, hogy nem kételkedel abban, Hozzád és boldogult anyámhoz határtalan szeretet fűzött mindenkoron. Légy erős és biz Istenben, úgy mint eddig. Hiszen itt maradnak még neked Alfonz, Ruth, Joe és Noémi, akikből még sok örömdől fog telni. Minden hitemet elvesztettem az emberekben. Nem bírom tovább! Utolsó kívánságom, hogy mondj utánam kadást. Nemsokára együtt leszek anyámmal az égi trónus előtt. Adjon az Ég egy jobb jövőt nektek és az egész zsidóságnak! Szerencsétlen fiad Dávid." Ez a levél nem ment el sohasem, de bizonyítéka lett annak, hogy Frankfurter megelégedte testi és lelki kínjait és öngyilkos akart lenni, csak később határozott úgy, hogy megöli Gustloffot.

A vádbeszéd elhangzott

az első napon. Az adatok alapján igazolta, hogy Frankfurter mögött nem állott senki, teljesen egyéni akció volt, utána öngyilkos akart lenni, de nem volt hozzá elég lelki ereje. Különben az általunk, cikkünk elején ismertetett vádirat alapján mozgott az egész.

Dr. Brügger ügyész vádbeszédében kihangsúlyozta továbbá, hogy ezt a pert ki kell ragadni a szenvedélyes politikai feszültség atmoszférájából és a büntetőjog alapjára kell helyezni. Nem „mint zsidó” járt el, hanem a gyilkosság személyes lelki berendezkedéséből ered. Frankfurter egy szánalomraméltó beteg ember, lelki depressziója csak részben gyökeredzik a németországi zsidóüldözésekben. *Csonigenyedése volt igazi oka lelki*

depressziójának csak másodlagos elemként járult az eseményekhez, a németországi zsidók üldözéséhez. Frankfurter csak annyit foglalkozott a zsidókérdéssel, mint bármelyik Németországon kívül élő zsidó intellektuel. Csodálatos, hogy a zsidókérdés iródmát mennyire nem ismerte. A gyilkosság után kijelentette, hogy nem bánt meg semmit.

Ezért a gyilkosságért életfogytiglani fegyház járna. De figyelembe kell venni az enyhítő körülményeket is. Kevesebb nem lehet ez a büntetés, mint 15 évi fegyház. Frankfurter jelleme nem olyan tisztá, ahogy azt Emil Ludwig állítja röpiratában. Az érvényesülési vágy adta kezébe a fegyvert.

Dr. Ursprung, Gustloffné ügyvédje mondja:

A tett indoka politikai gyűlölet. Frankfurter gyűlölte a hitlerista mozgalmat, ezért ölte meg egyik képviselőjét. A gyilkos sohasem hivatkozzék idealtizmusra. Frankfurter azt a jogot arrogálta magának, hogy egy zsidónak szabad megölni egy nemzeti szocialistát. A vádlott gyáva és ravasz. Egy arrogáns diák, aki visszaél a svájci vendégjoggal. A jugoszláv zsidónak nincs mit keresnie itt. Végül 100.000 frank-t követel Gustloffnének, mint kártérítést.

A törvéyszéki orvosszakértő szakvéleménye nagy elégedetlenséget keltett a német sajtóban, mert az úgy ünnepelte fel, mintha Gustloff lett volna a bűnös és nem Frankfurter.

Frankfurter vallomása

A második napon Frankfurtert hallgatta ki a bíróság. Részletesen ismertette a gyilkosság lefolyását. *„Már-már vissza akartam fordulni, de amikor megláttam a dolgozószobában Hitler arcképét és az általa ajánlékozott disztribút, nem haboztam tovább, hanem amikor Gustloff belépett a szobába, löltem ...”*

Vallomása után ismertették korábbi életét, betegségének történetét, dr. Jeger churt orvos szakvéleményét, aki súlyos betegnek deklarálja Frankfurtert, dr. Schmedt fülspecialista megállapítása szerint a vádlott egyik fülére süket és bronchialis asztmában szenved.

Ezután felolvasták volt lakásadónőjének vallomását, a Steffen asszonyét, aki súlyos betegnek tartja Frankfurtert, aki sokszor sirt, amikor a németországi zsidóság szenvedéseiről lapokból vagy másképpen értesült.

Az elmeorvosi szakvélemény szerint a vádlottnak alkatilag gyenge idegrendszere van és csak korlátozottan beszámítható.

Curti védő

hosszas beszédben vázolta azokat a lelki motívumokat, amelyek arra készítették Frankfurtert, hogy megöli Gustloffot, a nemzeti szocialista párt svájci vezetőjét. *Jogosan gyűlölte Frankfurter azt a politikai rezsimet, amely egyéni életét lönkretette és sokszáz-ezernyi zsidónak okoz évek óta kínos és keserves szenvedéseket. A védő hivatkozott azokra a politikai perekre, amelyek az utóbbi években világszerte előfordultak és mindegyikben felmentő volt az ítélet. Felmentést kér a vádlott számára.*

A védő beszéde sohasem lépte át a tárgyilagosság határát és rendkívül mély hatást tett a közönségre. Dokumentumokat olvasott fel a németországi zsidóüldözésről. Nem aka-

Perzsaszőnyeget, gyapjufonalakat
bizalommal

Schulhof Emilné-től
vegyen

ORIENT

Szövőiskola Oradea

Str. Ep. Clorogariu 14.

Szakszertű szőnyegjavítás! Állandó tanfolyam!

rom elhallgatni, hogy mélységes tisztelgetet érezek a kultur Németországgal szemben, mert magam is német vagyok, ám az, amit a nemzeti szocialisták ma Németországban és külföldön a zsidók ellen elkövetnek, a legnagyobbfokú elítélést érdemel. Gustloff halála után tudták csak meg a hatóságok, hogy Gustloff megsértette az ország szuverenitását. A Svájcban élő 150.000 birodalmi németet szervezetbe fogták össze és rohamcsapatokat is szerveztek. Gustloff flók-diktátorra nevezte ki magát. Bojkottot rendezett davosi kereskedők ellen, előírta a könyvkereskedőknek, milyen könyveket tartsanak raktáron és valóságos második svájci német követté játszotta ki magát. Svájcot német befolyás alá akarják keríteni, hogy ellenállóberejét háború esetére megöngöngsítsék.

A védő ezután részletesen ismertette a németországi zsidóüldözéseket, amikor Göbbels híres mondását idézi, „a zsidó is ember, ahogy a bolha is állat” a német újságírók hangosan nevetnek Részletes dokumentumokat terjeszt a bíróság elé, fényképeket, könyveket. Később este lett vége a védőbeszédnek és a bíróság kijelentette, hogy hétfőn hirdetik ki az ítéletet.

Az ítélet

Hétfőn este hirdették az ítéletet a graubündeni esküdtszék Frankfurter Dávid felett. A bűnösség kérdésére igennel felelték és elvetették az enyhítő körülményekre vonatkozó előterjesztést is, ennek alapján a köztudat képviselőjének javaslatát magukévá téve

18 évi fegyházra és az országból való örök kitiltásra ítélték Frankfurter Dávidot. A büntetésbe nyolc hónapot beszámítottak és elmarasztalták a vádlottat a perköltségek megfizetésében.

Az ítélet nagy megdöbbenést keltett világszerte, mert teljesen figyelmen kívül hagyta azokat a körülményeket, amelyek a szerencsétlen zsidó fiatalember kezébe adták a revolvert.

— A palesztinai királyi bizottság elvetette a kantonizálás tervét. *Tel-Aviv.* A királyi bizottság kihallgatta Dr. Hexterit, aki kijelentette, hogy 180.000 dunam állami föld van zsidók bérletében, de ezek nagyrésze homokos, mocsaras, eziklás terület és a Palesztina Potash művek, a Ruthemberg művek bérletében vannak. Megművelhető föld, összesen 3000 dunam. A királyi bizottság foglalkozott az ország kantonokra való felosztásának tervével is. A kérdés alapos vizsgálata után megállapította a bizottság, hogy Palesztina kantonizálása, úgy közigazgatási, mint gazdasági szempontból keresztülvihetetlen.

Lehengerelem a drágaságot! olcsó áráimmal:

Gyapju georg. duplaszéles m. . . 98 L. | Taffet selyem métere . . . 109 L.
Dívat ruha selyem métere . . . 98 L. | Angol ruha bársony métere . . . 159 L.

Dívat-szővetek, téli mosó áruk, dejatinok, vászonárak

olcsó elárusítása

Markovits

női dívat áruházában

Oradea Piața Reg. Maria 3.

HETI GLOSSZÁR

VIII. Edward lemondása

Olyan nagy horderejű világtörténelmi kérdésben, mint VIII. Edward angol király lemondása, nekünk zsidóknak halk ezavunk lehet, Bár, mint újságolvasó nép, a zsidók is, bizonyára lázas izgalommal figyelték szerte a világon a nagy dráma lefolyását. Egyik oldalán állott a 42 éves király, csaknem 500 millió ember uralkodója, a maga nagy és oltahatatlanszerelmével, másik oldalon pedig az évezredes angol alkotmány, amely nem engedti, hogy a király akkor is szívére hallgasson, ha egy polgári származású nőt akar magához emelni a trónra. Mit tesz akkor egy XX. századbeli király? Lemond a trónról és eltűnik a sokmillió „magánemberek” társadalmában. Annyit és annyszor kommentálták az utóbbi hetekben ezt a világpolitikai eseményt, hogy ehhez hozzáfűznie senkinek nem is lehet. Bár a zsidóság sorsa sokban függ attól az egész világon, hogy vajon nyugalom honol-e az angol korona országában. Az „Angol Korona”, amely rendkívül erős szimbólum és csak megszemélyesítője az élő király. Az ideális demokrácia hazája Anglia, dacára annak, hogy királya van, mert éppen most mutatkozott klasszikus példája annak, hogy az angol parlament, tehát a nép által küldött képviselők együttesen nagyobb hatalommal bírnak, mint diktatúra országok Fűherrei. Igaz viszont, hogy van mire támaszkodjanak, a megrendíthetetlen alkotmányra. Ez a „magna charta” szentség az angol világban, amelyhez még egy szuverén uralkodó sem mer hozzányulni. Imponáló és tiszteletparancsoló ez a felfogás és bárha a zsidóság körében volna ennyire általánosan respektált a mi „alkotmányunk”, a mi Bibliánk.

Régi rossz szokása a zsidó sajtónak, hogy mindenben zsidó kérdést keres. Nem akarunk ebbe a hibába esni, de nem hallgatunk el, hogy amint olvastuk Mrs. Simpsonnak, a király nagy szerelmének anyját, Aliz Montague Warfieldnek hívták. Nincsenek adataink arról, de nem is vagyunk nagyon kíváncsiak rá, mert nem is lennének büszkének ha kiderülne, hogy a „Montague” név, egy zsidó nőt takar. Ez a név spanyol eredetű, zsidók között elterjedt, főleg az angol nyelvterületeken. Nem volnánk büszkének erre, mert mi azt régen tudjuk, körülbelül az ahaszverusi Eszter óta, hogy a zsidó nők, mindég „kegyel” találnak a nemzsidók között. A zsidó nőket, mindég jobban szerették, mint — mondjuk — a zsidó férfiakat. Már Farao is, a férfi újszülöttekről szólott és a nőkről böl-

Családi béke

Írta: I. L. Perez.

Chaim teherhordással foglalkozik.

Amikor urával megrakodva végigmegy az utcán, ki sem látszik a teher alól és úgy tűnik fel, mintha az áruval telt láda, amit a hátán cipel, magától mozogna. Csak nehéz lélekzete árulja el, hogy Chajim a teherhordó közeledik.

De ime most megérkezik. Lihogva földre teszi terhét és zsebébe csuszitja a kaptól vitéldiját. Hátát boldogan kiegészíti, nagyokat fúj, kabátja csücskét kihuzza a kötél alól és homlokáról letörli vele a verejtéket, odamegy a kúthoz, iszik a hideg vízből, azután elindul hazafelé.

Az udvaron megáll, fejét felemeli, amíg homloka egy vonalba esik szakállja csücskével és elkiáltja magát:

— Chánele!

A padlás szobán kinyílik egy ablak. fehér kendőbe bugyolált asszonyka néz ki rajta.

Leszól az emberéhez:

— Chajim?!

És a párocska nézi egymást hosszan, gyönyörködve. Chajim a pénzt, amit keresett papírba göngyöli és felhajítja a magasba. Chánele ügyesen elkapja a levegőben.

A téli szezon

összes **szövet** ujdonságai

Katz Posztóáruház-ban

legolcsóbb

ORADEA, Str. AURAM IANCU 1.

esen hallgatott, holoit férfiak nem tudnak szülni.

VIII. Edward király és császár, ma már mint, magánember ül egy bécsi kastélyban szíve nagy szerelmével, Mrs. Simpsonnal. A királydrámának vége. Benáruhet továbbra az érdekel, hogy a VIII. Edward nevében elindult és ma a VI. György király nevében Palesztinában dolgozó Királyi Bizottság, valóban jó és reánképzve kedvező döntést hozzon.

A királydráma lezajlott és a világ forog tovább, mintha misem történt volna...

A dráma lezajlott és Windsor Dávid herceg néven, mint magánember, Anglia volt uralkodója megkezdte magánéletét, amely azonban még hosszú ideig a közérdeklődés reflektorfényében fog állni. És ha tekintetbe vesszük, hogy első utja a bécsi Rotschild Jenő entzfeldt kastélyába vezetett s Neumann professzorral tovább fogja kezelni fülét, akkor azt kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy éppen úgy, mint welszi herceg korában, később mint VIII. Edward király, úgy, mint magánember is mentes minden elfogultságtól és soha nem tett különbséget ember és ember között. Szereti és becsüli a zsidókat!

A zsidó szív...

Végtelen klaviatura a zsidó szív. Tud olyan kemény lenni, hogy gyémánttal sem lehetne megpuhítani s tud olyan melegen lágy lenni, hogy könnyek szöknek az ember szemébe.

Ne beszéljünk a „kemény” szívről, mert nem érdemli meg, de meg minket keserítsük önmagunkat vele. Ellenben a zsidó szívről, arról az igaziról, hadd szóljunk néhány szót, mert nem tudjuk elhallgatni.

Legutóbbi számunkban írtunk egy fehérvást, amelynek tartalma az volt, hogy Weisz Ignátnak Tasnadon van nyolc ellátatlan gyermeke. S van még ehhez egy amputált lába és

nemrég vesztette el feleségét is. Megrázó emberi tragédia és bámulatosan rezonált erre a zsidó társadalom. Lapunk más helyén közöljük azok neveit, akik eddig adtak és reméljük, hogy sok adakozó lesz még, akiknek nevében nyugtázhatónk. De jött többek között egy levél, amelyről külön kell írjunk.

236 lei jött. Nem nagy összeg, de kik küldték? A timisoarai zsidó aggokháznak ápolójai. Maguk is esett, öreg és élettől fáradt derék emberek, férfiak és nők, akiknek megesett a szívük ezen a tasnadi nyomorék embertársukon, aki még szerencsétlenebb, mint a többi ember. És egy jiddis nyelven írt gyűjtőlevelet küldtek be, részletesen felsorolták benne az adományozókat és az összegeket.

Könnyezni kell, amikor olvassuk, hogy Grünwald Jónás 50 leit, Grünbergerné 40, Friedmanné, Kácserné, Welberné 20—20 leit és a többiek 10 meg 5 leleket adtak. Aggok adták a fállábu, nyolcgyermekes családapának. Megható, megindító vallomás ez a rezonáló zsidó szívről. Vajha követnék mindenkor és mindenben azok, akik az élet napsugarasabb oldalán járnak, nem öregek és nem szegények, hanem van pénzük és van módjuk arra, hogy adjanak. Csak talán a szívük nincs olyan, mint a timisoarai aggoknak. Fiatal szívük volna? Nem! Hanem érzékeltenebb szívek, pedig de jó érzés is adni, adni, adni...

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

Megnyílt

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)

orth. kóser étterme

BUCUREȘTI,
Str. Lipscani 7.

Elsőrangú erdélyi konyha

— Csodálatos teremtés! — rebegi Chajim — és nem tud elmozdulni gyönyörűségében.

— Menj, menj Chajim — mondja neki az asszony gyengéden — nem maradhatok tovább az ablaknál... Vissza kell mennem a beteg gyermekhez. A tekenőbe fektettem a kandalló mellé és amíg főzök, ringatom a lábommal.

— Hogy van a gyermek?

— Kicsé jobban.

— Hála a Teremtőnek. És Szurele?

— A varrodába ment.

— Hát Jaszele?

— A chéderben van.

Chajim elégedetten lehajítja a fejét és elindul. Chánele hosszan utána néz, amíg el nem tűnik a sikátorban.

A hét ötödik és hatodik napján tovább tart köztük a beszélgetés.

— Mennyi pénz van a papírban? — kérdi Chánele, mert attól tart, hogy a pénz nem lesz elegendő a szombati szükségletekre.

— Mennyire van még szükséged Chánele?

— Kell még gyertya, kalácsom már van, másfél font húsra is szükségem van, kell még bor a kiddyúshoz és egy kis tüzelő fa.

— Hozok Chánele...

— És szükségem van még...

És elkezdti az újrain számolni, mi mindenre van még szüksége. Hosszas tárgyalás után megegyeznek, hogy kalács fölött is lehet

kiddyúst mondani és ha egy és más még hiányozni fog, az sem lesz baj.

A legfontosabb, hogy péntek esti gyertyára jusson és orvosságra a gyermekeknek...

Hát még, amikor egészségesek a gyermekek és a rézgyertyatartók nincsenek elzalogosítva és ha még ezen felül kugli stül a sötét kemencében, milyen vig és boldog akkor ez a szegény család!...

Mert Chánele csodálatosan ért a kuglikészítéshez. Igaz, hogy mindig panaszkodik, egyszer liszt hiányzik, máskor tojás, vagy olaj, de amikor a kugli kikerül a kemencéből, mindig csodálatos íze van.

— Angyal készítette el — mondogatja Chánele nevelve.

— Minden bizonnyal — feleli Chajim — vajjon te nem vagy e Istennek anyja? Nem tűrsz e eleget tőlem és a gyermekemtől? Amikor a gyermekek bosszantanak, vagy én mérgeledöm, halok-e valaha panaszt tőled? Vagy veszekedés vagy e, mint a többi asszony?

Chánele boldogan nevetgél és Chajim még hozzáfűzi!

— Van-e neked valami földi örömed? Te és a gyermeked majdnem meztelenül jártok és többet éheztek, mint nem. És ki vagy én? Egy szerencsétlen flótás. Amint mondani szokták: „se kiddyúshoz, se hávdüle

Egy kihalt kávéház

Nem lehetünk propagálói annak a nagy kávéházi utusznak, amely általában erre mife lének divt. Egy kicsit „zsidóbetegség”, mert a zsidó nem jár kocsmába, nem duhajkodik, de elfátszik egy kis szolid kártyajátékot, és megiszik egy feketét. S ami már nálunk szokásos összeköttetés szerint a kellemest, a hasznossal és közben egy kis üzletet is bonyolít.

Szerény szórakozás a kávéház és akik megszokták, hozzátartozik napi programjukhoz, életük egy kiegészítő része. Semmiesetre sincs ártalmára sem a közgazdasági, sem az erkölcsei életnek, sem a köz, sem az egyén szempontjából.

Természetesen, ott ahol sűrűben lakja a várost a zsidóság, ott kialakul egyes kávéházak zsidós karaktere, törzsközönsege révén. Fel tudnánk sorolni egymás után néhány ardeali kávéházat, amelyet zsidók frekvenciálnak. De nem soroljuk fel őket, csak egyet emlíünk, amelyért ez a cikk egyáltalán íródik. A sarmari Dácia kávéházról van szó. Tipikus zsidó kávéház, ahol sokan feltevével kaléppal ülnek, rümitznek, kaszinóznak, tereferélnek, üzleteket kötnek, egyszerűen: kávéház. Nem klub, mint például a sarmari Utó-klub, nem is lebuji, hiszen a város tulajdonát képező, a város főterén levő, ugynevezett tükörfényes kávéház.

Történt egy szép napon, hogy „eltanácsolták” onnan a zsidókat. Hogy kitette és milyen indokból: nem lényeges. Bizonyára illetékes volt ennek az intézkedésnek megtételére. Csak a szakállas és pájeszos zsidókat tanácsolták el. Ágoston féle meghatározással: a zsidó-zsidókat. Természetesen a beretvált zsidók szolidaritásuk a többiekkel, meg azután hogyan is lépzelhet el, hogy mondjuk egy társasághoz tartozókat, amiért azok szakállasak kinéznének onnan, a többit pedig ott marasztalják. Azóta teljesen üres ez a helység, mert hiszen 80-90%-ban zsidók látogatták. Elhúzódtak egy mellékucskába, a város szép épületében levő kávéház pedig üres: elhúzódtak csendben onnan azok, akik ennek a különben poros és sok nehézséggel küzdő hátramentis városnak a keresési lehetőségét megadják, sőt meg is teremtik. Furcsa, amikor adófizető, polgári kötelességeket mintahűten teljesítő szolid polgárokat „eltanácsolnak” a város házában levő, bérbeadott kávéházból. Nem a kávéházat, mint intézményt védjük, erre sem nekünk, sem a kávéháznak nincs szükség. Mi csak a polgári szabadságért és egyenlőségért küzdünk, amely tiltakozik az ellen, hogy ma még csak a kávéházból tanácsolja el a zsidót, holnap a parkokból és holnapután — az üzleteiből, vagy más foglalkozási helyéről.

A napokban leplezték le a nagyemlékű, híres Lucaciú Lászlónak monumentális szobrát Saimaron. És ez alkalmából messzi vidékekről

zarándokoltak tízezrek, hogy a kegyeletes akusznál jelen legyenek.

Lucaciú László meg is érdemelte ezt, mert nem csak lángoló hazafi, hanem a demokráciáért harcoló talpig is ember volt. Ha élne, fellelt jogérzéke és igazságossága bizonyára nem engedné, hogy az általa annyiszor álmódott nagy ország egyes polgárait bárhol is és bármikor is eltanácsolják. Nem tűrné, hogy amidőn az ő, avagy más román nagyság szobrát leleplezik, az utcákon felelőtlenül zsidó polgárokat bántalmazzanak.

Az általunk is végtelenül nagyrabecsült és tisztelt Lucaciú László dicső emléke nevében ezúton kérjük az arra illetékeseket, hogy ezt a sarmari zsidóság erkölcsi és lelki integritása ellen elkövetett jogsérelmet orvosolják. Nem a „kávéházzal” van szó, hanem mindazon sérelemtől, amelyet orvosolni kell!

Vajjon kicsi Palesztina?

Lapunk legutóbbi számában, egy cikkben, a nyomda hibájából egy nullával többet szedtek, amire felszissenhetett mindenki, aki a földrajzi tudományokban, csak egy kicsit is jártas. Mi azt írjuk, hogy Palesztina területe 28 000 négyzetkilométer, de a lapba mégis 280 000 került. Ha imperialisták volnánk, akkor mondhatnánk, hogy mi „Nagy Palesztináról” álmodunk, de mi nem vagyunk azok és egyelőre bizony megelégednénk azzal is, 28 000 négyzetkilométer legyen az a terület, ahol nyugodtan élhetünk.

Ha már erről ismét írunk, akkor aktuális azt is felvetni, mint alapvető kérdést, hogy vajjon egy ilyen terület sok-e vagy kevés? A cinizmus ellenségei régen azt hirdették, hogy nagyon kis területszám ez, amely ma már „telítve” van emberekkel. És sajnos, rosszul informált cionisták is esnek abba a hibába, hogy ráhagyják a Palesztina-mozgalom ellenségeire azt az állítást. Nem az ellenzők, hanem a loakarók ellen kell feljegyeznünk a következőket:

Belgium területe 30.000 négyzetkilométer és lakóinak száma több mint nyolc millió. Hollandia alig 34.000 négyzetkilométer és szintén több mint nyolc millió lakosa van. Tekintettel arra, hogy Palesztina jelenlegi lakossága alig több egy milliónál, kézzelfoghatóan látszik tehát, hogy még mennyi milliónak van helye, a jelenlegi Palesztina területén.

De, hogy ne gondolja az olvasó, hogy csupán bombasztikus frázis ez, leközzöljünk, hogy a „Times”-ben, Sir Flinders Petrie keleti kutató, aki negyven évig élt Egyiptomban, a következőket írja: Palesztina legfőbb problémája, a föld kérdése. Az arabok rablógazdálkodást folytatnak a földdel, amely nagyrészen pusztasággá vált. A földeket szabadon moshatják a záporok, amelyek azután elviszik a termőföldet a tengerbe.

— Megpróbáltam néhány helyen a víze-

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrassy-ut 43. szám Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné Kármel-pansió (Andrassy-ut 43.)
Telefon: 12-89-67.

vagy Oradea-n özv. Strasser Ignáczné
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

ket felfogni és a termelés szolgálatába állítani. Nagyszerű eredményeket mutathattam fel. Az eredmény, a régihez viszonyítva, annak ötszöröse és tízszerese lett. Ebből következik, hogy legalább négyszer annyi lakosságot tud eltartani Palesztina, mint amennyi jelenleg lakja. Egy arabnak 30 acre földre van szüksége, hogy családját eltartsa, egy zsidónak elég 5 acre is.

Sir Petrie adatait számos zsidó mezőgazda és közgazdász ellenőrizte és megállapította, hogy a jelenlegi 700.000 mezőgazdával foglalkozó lélek nyugodtan és biztonságosan felemelhető három és fél millió lélekre, akiket a palesztinai föld el tudna tartani.

Természetesen városi foglalkozásokra vonatkozólag is a legjobbak a kilátások. Három világrész találkozópontra lehet Palesztina és igen fontos hajó és légvonalak utirányában fekszik. Évszázados tapasztalatok mutatják, hogy ugyanannyi városi lakost is el tud tartani egy ország, amennyien mezőgazdával foglalkoznak. Tehát bátran állíthatjuk, hogy 7-8 millió embernek nyújthat biztos existenciát. Ha pedig hozzászámítanak Transjordániát, amely kétszer olyan nagy mint Palesztina, 10-12 millió embernek adhat kenyeret.

Ha már itt tartunk, még valamit meg kell mondjunk. A zsidó állam ellenségeit azt mondják hogy a „kis zsidó sziget” elnyeli majd az arab tenger”. Ezek felvilágosítására csak annyit a szomszédos Szíriának 1.7 millió lakosa van, Libanonnak 800 000, Transjordániának 300 000 (háromszázezer). Iraknak körülbelül három millió és Ibn Saud nagy államának hat millió lakosa van. Tehát a „nagy tenger” 10-12 millió, amely nem csupa arabból áll, hanem tekintélyes kisebbségek is élnek ott, keresztények is. Ha tehát a zsidó állam, csak 7-8 millió lakost tudna felmutatni, akkor nem volna „sziget” a tengerben, hanem minden tekintetben vezető állama a Közéleletnek.

Magas árért veszek aranyat, ezüstöt és
brilliantst bármilyen mennyiségben

HERBST ékszeráruház

Oradea, Bul. Regele Ferdinand 3.

hoz” nem való. Még zemireszt sem tudok énekelni, mint más.

— Nem baj — vigasztalja Chanele — te mindamelltt egy mintaférj és jó apa vagy... Minden zsidó leánynak legyen mondva egy ilyen férj, amilyen te vagy. Adj a Teremtő, hogy együtt öregedjünk meg és hisz hundertzwanzig Jahr gyönyörködjünk egymásban.

És a pérocska hosszan, szeretettel néz egymásra mintha most jöttek volna ki a chüpe alól.

„Sinu besábbosz táánig” — mondja az Irás — szombatán az elvás élvezet! Alvás után Chajim egy kis beszámírosba megy, hogy Tórárt hallgasson, egy melamed magyarázza éppen a heti szidrárt.

A melamed a gánédentől, a tulvilági boldogságról beszél, amiben az igazaknak, a cáddikóknak részük lesz. Chajim nagy figyelemmel hallgatja, de közben elszendereg. Akkor ébred fel, mikor a melamed befejezi az előadást. Nagyon sóhajt és így fohászodik: Világ ura! Csak egy kicsit, csak egy kö-zéjszt, csak egy gondolatnyit adjál a Te gánédenedből, nekem, feleségemnek és gyermekemnek... De ezután szomorúan lehorgasztja a fejét: nem érdemlem meg... nem érdemlem meg...

Bátortalanul a melamed elé járul.

— Rebbe — szóla' meg és a hangja remeg az izgalomtól — Rebbe hogyan nyerhetném el én is a tulvilági üdvösséget?...

— Tanulj Tórárt fiam! A Tóra által... — feleli a melamed.

— De tudatlan vagyok.

— Tanulj Misnájeszt, ... Ájtn Jánkovot, legalább is Péreket.

— Mondtam Rebbe, hogy ámhorec vagyok.

— Akkor mondj thilemet minden nap.

— Thilemet tudok mondani, de nincs rá időm.

— Imádkozz legalább áhitattal.

— Nem ismerem a szavak értelmét.

A melamed szive könyörülettel telik meg iránta és megkérdezi.

— Mi a mesterséged?

— Teherhordó vagyok.

— Nagyszerű!... Szolgáld ki az írástudókat.

— Hogyan?

A melamed gondolkodik egy pillanatra, azután így felel:

— Hozzá minden este friss ivóvizet az írástudóknak, akik a beszámírosban tanulnak.

Chajim arca ragyogni kezd a boldogságtól:

— Akkor nekem is részem lesz a tulvilági üdvösségben.

— Minden bizonytal.

— Rebbe — kérdezi aggódva Chajim — és a feleségem?

— A feleség is részesül a férj érdemében, — feleli a melamed — amikor az igaz ember arany trónon ül az éden kertben, a hű feleség ott ül a lábánál a zsámolyon.

Az esti ima után Chajim haza megy a beszámírosból és miután Chanele elmondja a „Gott von Ábrahám ot”, havdullit csinál a serleg fölött.

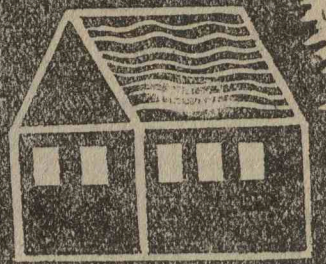
Ezután lelkendezve mesélni kezdi a melamed szavait, de közben nagy könyörület fogja el a felesége iránt és felkiált:

Nem!... Igérem neked Chanele hogy én ebbe nem egyezem bele! Semmi szín alatt nem fogok beleegyezni, hogy a lábomnál ülj... Én felfoglak emelni magam mellé... jobbnhoz ültetek... és örökké egymás mellett fogunk ülni. Elfogunk mi férni egy széken is! És biztos vagyok benne — fűzte hozzá emelkedett hangon, — hogy az Örökkévaló áldott legyen a Neve, bele fog ebbe egyezni... Egész biztos, hogy bele fog egyezni. Bele kell, hogy egyezzek...

Tungstram

DUPLASPIRÁLLÁMPA

több fényt visz
a fénybe!

Bécs világhírű orvosprofesszora és diszpolgára

Dr. Markus Hajek talesszal és tefilinnel jön le évről-évre Salontá-ra, hogy szülei sirját meglátogassa

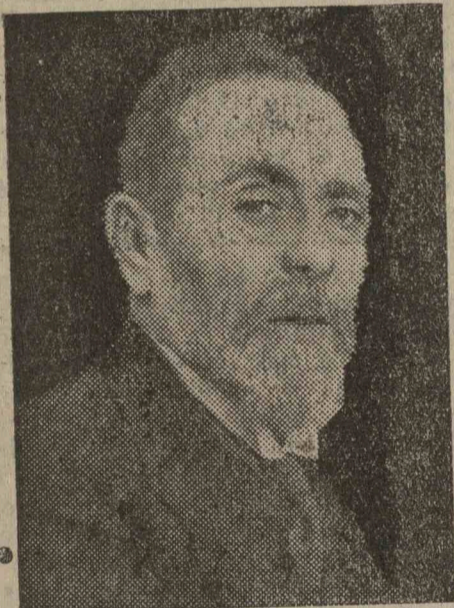
Egy zsidó karnier, mely 75 krajcárral és egy lyukas nadrággal indul el. — Két és fél millió lei egy műtétért. — 75 éves születési évfordulóján dr. Heinrich Neuman-nal az élén üdvözlük Hajeket, a bécsi klinika jelenlegi vezetői

— A „NÉPÜNK” eredeti riportja —

Vannak az élelnek rejtélyei, amelyekre soha senki nem tud válaszolni. Viszont vannak olyan történések, amelyekről könnyen kimutathatjuk, hogy nem a véletlen műve, ha annak is látszik és az egymásbakapcsolódó láncszemek, egységes egészet képeznek.

Egy konkrétummal kapcsolatban mondjuk ezt el. Kézzelfogható tény az, hogy a régi híres hajdani császárvárosban Wienben, az orvosvilág olyan kiválóságokat adott az emberiségnek, akik bizonyos szakokban korszakos jelentőségű értékekkel gyarapították az orvostudományt. Így többek között, csak egy nevet említünk: a Freudét, aki a pszichoanalízis terén új utakat tört, amelyről a pro és kontra még évtizedekig visszhangozni fognak, a kultúremberiség körében.

De térjünk rá jelenlegi tárgyunkra. Az orvostudomány másik bécsi hőszára, prof.

Dr. Markus Hajek

Dr. Markus Hajek-re, aki viszont a fülészeti orvosi tudományban alkotott korszakos jelentőségűt.

A napokban ünnepelte Hajek professzor 75 ik születésnapját és ez alkalomból az egész orvosi világ felkereste jókívánságaival és a bécsi egyetem fülgé és orrszakosztálya Neuman professzor vezetésével keresték fel az ősz tudóst, hogy gratuláljanak neki.

Ez alkalommal érdekesnek találjuk, ha megírjuk Hajek professzor bámulatós pályafutását, részben azért, hogy mi örvendjünk annak, hogy ily kiváló tudósokat adunk az emberiségnek, másrészt, hogy az ifjuság okulhasson belőle és példaképpen állíthassa magaelé.

Amikor egy szegény melamed fia elindul.

Talán kevesen tudják, hogy Hajek professzor az Oradeától 35 kilométernyire fekvő Salontá városából származik. Salontá, a régi híres hajdúváros, Arany János születési helye, jólismert a magyarul beszélő közönség köré-

ben. Zsidó szempontból sohasem volt nagy jelentőségű. Derék, szorgalmas zsidó néplakja, nem nagy számban, akik nagyrészt kereskedelemmel foglalkoznak. Talán még ők maguk sem tudják, hogy valamikor régen Hajek melamednek, gyermekek hittanoktatójának fia, milyen nagy emberré lett, a nagyvilágban.

14 éves volt a kis Márkus, amikor elindult, egy kis batyúval, hogy elhelyezést találjon a világon. Hogy tanuljon és hasznos tagja próbáljon lenni a társadalomnak. És a szegény kis melamednek fia — szintén tanító lett. De nem bibliát tanított hosszú évtizedeken át, sem nem Talmudot, hanem az orvosok tízezreit bocsátotta ki mind az öt világrészbe, hogy gyógyítsák meg az emberek millióit. A kis fiú, 61 évvel ezelőtt indult el és Timisoara volt az első életstációja. Ott érettségizett a régi gimnáziumba és azután a bécsi egyetemre került. Szegény volt és küzdött az élettellel, ahogy már az ilyen nagyon szegény, de tehetséges zsidófiúk kinlódni szoktak.

Amikor hatvanadik születésnapját ünnepelték, akkor mondotta egy beszédében, hogy 75 krajcárral és egy lyukas nadrággal indult el és érkezett Bécsbe...

Politzer és Schnitzler tanár.

Akkor indult el a fényes császárvárosban is az a folyamat, amely a régi Ausztria fénykorát jelentette. Az egyetemeken érvényesülhettek a tehetséges zsidó professzorok, így a fül és gégeszakon Politzer tanított, s valósággal egyik megalapozója volt a múlt század 70 es éveiben annak az orvosi hírnévnek, amelyet azóta sem veszített el a bécsi egyetem. Mellette volt Schnitzler professzor, a híres Artur Schnitzlernek, az írók apja. Ide került Hajek is, mint diák és az egyetem professzorai hamar felismerték nagy tehetségét. Szenvedélyesen szerette a zenét, kulturált volt, nagyon tehetséges az orvosi tudományban is, ugyanarra, hogy a professzorok magánházába is gyakran megfordult. Így történt azután, hogy a szegény salontái melamednek a fia, — megszerette a híres Schnitzler professzor leányát és dacára annak, hogy az apa nem szívesen látta — házasság lett a dologból.

Igy került és így maradt Hajek professzor a bécsi egyetemen, ahol évtizedek alatt megfuttotta ragyogó karrierjét.

Ahogy egy régi tanítványa beszél róla. Mit mond Dr. Erczman Lajos orvos róla?

Tudtuk, hogy él Oradean egy derék orvos, aki nála tanult, és akit atyai szeretettel istápoli és aki Hajeknek egyik legkedvesebb tanítványa volt. Ez a nexus továbbra is fennmaradt, ugyanannyira, hogy a legautentikusabb arra, hogy Hajek tanárról nyilatkozzék.

— Hajek professzorral valóban jóbarátságban vagyok és amikor egy két évenként lejön Salontára, szülei sirjához, mindenkor nálam száll meg és itt tölt néhány napot.

— Mit mondhatok Hajekről, mint emberről? Kell-e jobb bizonyítvány zsidó szívről,

mint az, hogy tul a hetvenedik életévén is lejött évenként csak azért Salontára, hogy imádkozzék szülei sirjánd. Kéver oveszre — ahogy mi szoktuk mondani. Nagyon jólelkű ember, akit

százszázalékos zsidónak ismerek.

Minden szegény diákot istápol, elősegíti tanulmányait és szívesen foglalkozik velük.

Mit tud doktor úr Hajekről, mint orvosról.

— Mint Politzer Ádám tanítványa, bizonyos tekintetben tulszárnyalta mesterét. Zuckerkandl nyomán az agytekevénnyek gyuladós megbetegedésének egészen új anatómiáját állította fel, az orrmelléküreg megbetegedések kórbonctani jelentőségét és annak minden szíptomáját. Az orvosi tudományok körébe tartozik, ami a laikus közönséget részleteiben nem érdekelheti, csak annyit mondhatok, hogy rendszeres, hosszú és kitartó munkával egészen új alapokra fektette az orr és gége megbetegedéseket.

Világhírűvére jellemző, hogy egy indiai meharadzs négy évvel ezelőtt Európába jött, hogy agytályogját kezeltesse. Londonban azt mondták neki, hogy egyetlen professzor van Európában, aki ehhez ért és ez Hajek professzor Bécsben. Le is jött a meharadzs és meg is gyógyult.

Két és félmillió lei egy műtétért

Ezért a műtétért két és félmillió leinek megfelelő honoráriumot kapott, de sokezer szegény embert teljesen ingyen kezel.

Jellemző arra, hogy azért nem a pénz imádója, pedig a háboru alatt a világ minden részéből jöttek orvosok Bécsbe, hogy tanuljanak tőle. Ő meg is fizetette ezt velük, de az utolsó fillérig az akkoriban nagy nehézségekkel közdő bécsi klinikának adományozta a begyűlt milliókat. Ezért azután Bécs városa diszpolgárának is megválasztotta.

Mi a különbség a két nagy ember: Neuman és Hajek között? Mindketten a fül és gége szakon alkottak nagyot

Talán furcsa ez a hasonlat, de mint szakember nem mondhatok egyebet. Neumannnak, csodálatos finom ösztöne van, intuíciója, amiben páratlan. Ránéz egy betegre és azt mondja: ez a beteg nem tetszik nekem és allg nyul hozzá, már csalhatatlan ösztönnel rátalál bajára. Ösztönösen. Valahogy azt mondhatnám, a szakmájának — művésze. Született vele, mintha nagy zenei adottsággal született volna. Amellett fontoskodóbb ember, mint Hajek, tudatosította magában — világ-

Dura—Optima

Nagy szenzációt keltett a Dura Művek azon közleménye, amellyel az új „DURA—OPTIMA” fűtőelemek gyártásáról tájékoztatta olvasóinkat. Az akkumulátor használata most már feleslegessé válik, nincs szükség utántöltésre, kezelésre és a szállítással járó költségek is megszűnnek. Az elemek hihetetlen nagy teljesítményűek és ennek következtében nagyon gazdaságosak és lényegesen olcsóbbak mint az akkumulátorok. Ha rádióját ilyen elemekkel felszerelte, megszüntet minden gondot és kellemetlenséget, melyet eddig az akkumulátor okozott. Falvakban ahol nincsen villanyáram, valóságos jótéteményt jelentenek a rádiósoknak. Ne mulassza el a „DURA—OPTIMA” elemeket kereskedőjénél megvásárolni, technikai felvilágosításai a DURA MŰVEK R. T. Timisoara szívesen rendelkezésére áll.

hírét. Vallásos zsidóságában is van — egy kis pőz.

Ezzel szemben Hajek? Soha nem adta kifelé a nagy zsidót, de azért tallisszal és teflinnel jött le mindég, amikor s ülei sirját meglátogatta. Hajek, az alapos, fokról fokra haladó, végtelenül kifaró szakember, akinek az élet semmit sem adott ingyen, csak fáradszó, évtizedes munkával jutott el a jelenlegi piedesztálra. Neumen, a művész, Hajek, az alapos. De mindketten a zsidóság kiválóságát a legkiválóbbjai közé tartoznak.

Hajek mint zsidó

— Hajek a bécsi Bnei Brit rendnek is évtizedek óta lelkes dolgozó tagja. Palesztina kérdéssel kapcsolatban is mindég annak lelkes hívének vallotta és vallja magát. Minden zsidó mozgalomnak lelkes híve. A néhány héttel ezelőtt lezajlott hitközségi választáson, önálló listával indult a híve, a „prominensek listája” volt ez, azonban nem sikerült sok

szavazatot kapnia. Az elvek harca volt ez, ott a kiválóság — még nem elég jogcím a győzelemre

1919 től 1933 ig vezette osztályát, amely egészen kiváló új orvosgenerációt nevelt fel, akik nyomdokain haladva, enyhítik rengeteg betegnek szenvedéseit és gyógyulást hoznak számukra.

A klinika jelenlegi vezetői Dr. Heinrich Neumannal az élén kereszték fel Hajek professzort, hogy 75 ik születési évfo du óján szeretettel jessen üdvözödjék kiváló mesterüket.

Hajek Morkus professzor most 75 éves. Több mint hat évtizeddel ezelőtt indult el a salontai kis melamed házából, ahogy egy nagy magyar költő mondotta:

... elindult az Értől és beérkezett az Océánban...

A ma élő zsidó tudósok legkiválóbbjainak egyike: ne feledjük el soha nevét... és kívánjunk neki még hosszú életet...

L. Z.

Minden zsidó kövér, minden nemzsidó sovány...

Debrecen után Szeged lett a magyar nyilaskeresztések főfészke

Zsidók hirdetnek a legantiszemitább magyar lapokban

Szeged. — Röviddel ezelőtt a magyar országtól és külföldi sajtó a debreczeni antiszemita mozgalom kiengésétől volt hangos. A nyilasok most áttették működési körüket Szeged városába, nyilván, mert az Alföld fővárosát már eléggé megdolgozták propagandájuk számára. Mindenekelőtt röplapokkal árasztották el Szegedet és csak kuriozumképpen közölik le egy röpirat szövegét, részint, hogy az olvasó megismerje a magyar nyilaskeresztések stílusát, részint pedig, hogy tájékozódjon eszközleíról. Ime a röpirat szövegének tartalma:

„Pályázatot hirdetünk zsidóknál vásároló gyászmagyarok lefényképezésére. A legelrettentőbb képeket megvetésünk jelül közszemlére helyezzük párhelyiségük kirakatában. A legmeghatóbban az utóbb képeket pénzjuttalomban részesítjük.”

A röplapok közepén egy kép éktelenkedik, amelynek egyik oldán jó ruhába öltözött és kövér zsidó házaspár áll, másik oldalon pedig néhány szeényes külsejű, leszármazott keresztény. A magyar nyilaskeresztések tehát úgy vélik, hogy a zsidó hírfelkezet sajtóossága a kövérség és a keresztény hírfelkezet sajtóossága a soványság. Aki pedig ezt a bölcsességet nem hiszi, az maga is áruló, vagy zsidóbérenc... Így fest a magyar antiszemita modern szociológiája.

Ne üsd a zsidót...

Budapest uccán újabb ismét feltűnt egy antiszemita párt „Nemzeti Front” címen. Az alakulatnak azonban kiegészítő címe is van, mely így hangzik „Magyar szocialista néppárt”. A Nemzeti front eredetileg „antibolszvista” programmal jött létre, de később a hirdeti

recept szerint ők is „rájöttek”, hogy a zsidók bolseviszták és a bolseviszták zsidók.

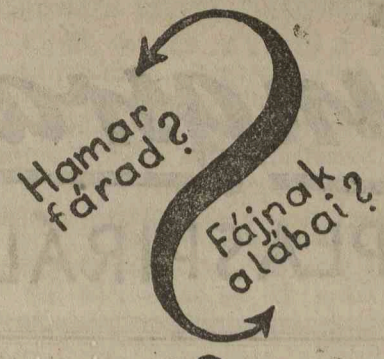
A nemzeti front röplapján kívül plakát harcot is folytat. Az egyik ilyen plakát hatalmas betűkkel hirdeti: *Ne üsd a zsidót!*

A felhívás egészen új tehát sok a szemlélője is: *Ne üsd a zsidót?* Ilyen programmal is fellehet lépni? A nemzeti front azonban nem sokáig hagyja tájékozatlanul az olvasót, hanem így folytatja: *„Ne üsd a zsidót! Ellenben tedd őt gazdaságilag lehetetlenné, szorítsd vissza az élet minden vonalán, és főleg ne vásárolj zsidóknál.”* Ez már tehát egészen más. Modern in vizció!

Antiszemiták egymásközt

Érdekes, hogy a magyar antiszemita sűrű egymásutánban már annyi pártot alakítottak, hogy maguk is alig tudják számon tartani őket. Minthogy pedig „ők az esztendő és kevés a foka” hát sűrűn hajba is kapnak egymásközt. Ezen most nagy ajtóáradások folynak a „Nemzet Szava” nyilas és az „Új Magyarországi” fajtvedő lap között. A nyilasok szemére vetik az „Új Magyarországi”-nak, hogy miért fogadnak el zsidó cégektől hirdetéseket. Azt állítják, hogy így maguk is zsidó zsoldba kerülnek.

A magyar zsidóság persze nem csodálkozik az „Új Magyarországi”-on, hogy a zsidó hirdetéseket után futkos, mert jól tudják, hogy antiszemita elvek csupán az „üzletig” szítanak, azontul pedig igen hajlékonyak. Tovább a zsidó cégeken csodálkoznak, akik *hirdetéseikkel anyagi támogatást nyújtanak a legádázabb antiszemita pártok számára.* (Ez egyébként erre mifelénk is szokás). Bárna az „Új Magyarországi” megszívlelné a „Nemzet Szava” intelmét és a jövőben nem közölné le zsidó hirdetéseket. Így nemcsak önmagának, de a zsidóságnak is szolgálatot tenne...

Vegyen „Aesculap” talp betéteket

Szegeden nem lehet kávés, aki nem kér a vendégtől felekezeti igazolást.

Ez is a legújabb magyar szellem foográfijához tartozik. Szegeden a Hungaria szálló és kávéház részvényesei felmondták Patat igazgatónak azon a címen, hogy elzsidósította a Hungariát, mióta az vezetése alatt áll. Minden második estelnél zsidó társaságok ülnek és szombat esténként csupa zsidó leány táncol a kávéház parkettjén.

Patat igazgatónak tehát mennie kell, noha ő nem is zsidó. A szálloda és kávéház tudvalevőleg nyílt ület jelleggel bír. Aki betér azt ki kell szolgálni. Legalább is eddig az volt a szellem Hungariában. Az igazgatóság szerint azonban ennek meg kell változni. A jövőben ki kell nézni a zsidókat a szállodából épugy, mint a kávéházból. Már a zsidó pénze sem kell. Már annak is szaga van...

Néhány pillanattel mindössze a magyar antiszemita módszeréről. Minden megmozdulás fölött ott lebeg a német horogkereszt szelleme és megszabja az egész magyar élet irányát. Pedig az idő és történelem igen kedvezne az eszmélésnek. Azokra a durva és leforrázó támadásokra gondolunk, amelyek betépen az utóbbi időben intéztek Berlinből Budapest, Szeged és Debreczen felé... Az eszmélés azonban még egyre késik és a magyar nyilasok és kaszások nemcsak a zsidóság életlehetőségeire törnek, de megássák egyben a magyar nemzet sirját is.

— Letartóztatták a lemergi antiszemita diákok vezetőjét. *Lemberg.* A rendőrség letartóztatta a „Brainja Pomoc” nevű antiszemita diákszervezet elnökét, Marjan Wardynskit, aki a tulajdonképen irányítója volt az utóbbi hónapok során Lembergben lefolyt pogrom során kilengéseknek. Wardynski állott azoknak az excessusoknak is az élén, melyek során a Lemberg uccán végigvonuló antiszemita tömeg kirabolta a zsidó kereskedő üzleteit és számos járókelőt véresre vert. A lemergi egyetlen egyébként megismétlődtek a zsidóellenes diákzavargások. Az orvosi fakultásról és kereskedelmi főiskoláról 15 zsidó diákot komoly sérülésekkel szállították kórházba. A varsói egyetemeket karácsony utánig már ki sem nyitják.

— Birtokok egész Transilvániában, Jövedelmező paoták, házak, ház- és villanetek, gártelepek és gyárak Clujon eladóak. Két malom vidéken Dr. Ligethy Miklós, Cluj, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14 66.

— 1.250.000 norvég korona jó tékonycélra. *Oslo.* Nemrégiben megalt Moritz Hirschfeld nagykereskedő, aki egy és egyenegy millió koronás végrendeletet hagyott. Ebből 100.000 koronát az a norvég újságíró kapja, aki a legtöbbet nyújtotta, az emberi megértés fejlesztése érdekében. Az 1.150.000 norvég korona összegű alapítvány pedig a tá célta szolgálja, hogy fokozatosan kereskedők gyermekeinek neveléséről gondoskodják. — Nemrégiben nagyikerű koncertet adott Myra Hess, a német angol zsidó zongoraművész. Nathan Milstein és kísérfje Leopold Mitman is nagy sikerrel szerepeltek a norvég fővárosban. A rádióban Ernst Glaser szerepelt, aki Ernest Bloch „Bal Sem” suitjét játszotta.

KABÁT- és ruha SZÖVETEK

Divatselymek, vászon- és damasztárak

KERTÉSZ

NŐI DIVATÁRUHÁZA Oradea Piața Regina Maria 1

!!! Karácsonyig mélyen leszállított árak !!!

HIREK

„Népünk” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5697

Péntek: Teveth 4, dec. 18.
Szombat: Teveth 5, dec. 19.
Heti szidra: וינט
Heti haftóra: ויהי דבר ה'

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4 20
gyertyagyújtás 4 30
Istenistület kezdete 4 40
Szombat befejezése 5 35
Csülörtök, dec. 24-én: עשרה בטבת b'jt.

A szent tűz nem fog kialudni!

— Válasz Just Móse vészkiáltására —

Írta: Diamant Elemér,
az Uj Cionista Szervezet ardeali vezetője.

„Miért hagyják a cionisták a szent tűz elaludni?” — kérdi fájdalmas rábre déssel Just Móse, a Mizrahi Ifjúág ardeali elnöke a „Népünk” legutóbbi számában. Hova lett a szent tűz és hova lettek a fátyavilágok?

Keserűen igaz és rádöbbentő a cikk minden sora, minden betűje. És ami a helyzet drámaiságát még jobban illusztrálja, maga a telkes Just Móse is csak ma ébred erre a marcangoló kérdésre, amely pedig majdnem tíz év óta ott izzik az egész zsidó közösség borus horizontján. Igen, évek óta nem esik szó Herzli és nem szabad hangosan beszélni cionizmusról, nem lehet hallani eszméről és „Judenstaat” ról. A cionizmusból Jewish Agency lett, a lelkes pionírek helyeit, fizetett tisztviselőik intézik a zsidó nép új szabadságmozgalmát, amelyhez soknak közülük semmi közük, a fátyavilágok önfeláldozását a hivatali rutin váltotta fel, amely gépiesen, lélek nélkül dolgozik és csak akkor lelkesedik fel valamennyire, amikor pénzt kell kérni a zsidó tömegektől.

Hogy hol a baj? A baj ott van, hogy a sok megalkuvás és másokra való tekintés közben elkallódott a cionizmus lényege, miközben az eszme felé kerekedett, lép tovább fut. A kerekék forognak, a karok mozognak, az emelők automatikusan zakatolnak, de a gépet nem táplálja semmi, a gép nem tudja, hogy miért dolgozik. Az egyes ember is, ha valami nagyszerű és meghatározott cél érdekében kell dolgoznia, lelkesedéssel, lendülettel és jólelkű öntudattal végzi a munkáját, míg ha valami ismeretlen okból, csak kötelességből kell dolgoznia, mert megfizetik, vagy mert véletlenül benne van egy számára ismeretlen rendeltetésű, de mozgásban levő apparátusban, egyedül unalommal, lélektelen megszokottsággal végzi el, jól-rosszul a napi teendőit.

A cionizmus valamikor azt jelentette, hogy a zsidó népnek vissza kell térnie a zsidósághoz a zsidó államba való visszatérés előtt. A zsidó tömegek akkor ébredtek fel tetszalotti állapotukból, amikor Herzli megmutatta nekik a zsidó államba visszavezető utat. De azok, akik Herzli utódainak mondják magukat, letértek erről az útról. Nekik már nem kell zsidó többségű zsidó állam, hanem binacionál Palesztinát és politikai paritást hirdetnek, pedig a zsidó nép sohasem szerette a sátnézi, a fejest és a husost pedig egyenesen tilos összekeverni. Hogyan is lehet lelkesedést várni, amikor olyan kiűzött emberek, mint dr.

Epilepsziában szenvedők

A világhírű amerikai „DONHIDE” a bécsi Wagner-Jauregg klinika véleménye szerint az epilepszia összes olyan eseteiben is használható, hol minden más kezelési eredménytelen maradt.
Postán 200.— lei utánvétellel megrendelhető:
Császár gyógyszertár, București, Calea Victoriei 124.

Nachum Goldmann — ugyancsak a „Népünk” legutóbbi számában — kijelenti, hogy a lengyelországi zsidóság „evakuálása” esetében első sorban Ausztrálára, Brazíliára és Argentínára gondol, ahelyeit, hogy Palesztinába köpült akarná kinyitni? Ezért lelkesednek a zsidó nép? Ez lenne a cionizmus? Amikor Herzl éppen a gáthi lírai dalását hirdette, nem pedig a szétszórak kiterjesztését. A vándorbot örökkévalóságát hirdeti a mai cionizmus és még lelkesedést kíván hozzá! Ahelyeit, hogy mi den szál ember össze fogja és visszafordítaná a nép szekerének rudját a régi, igaz útra.

Nem felejtjük el, hogy 1932-ben a cionista világtalálkozó meletti adta annak kijelentését, hogy a cionizmus célja a zsidó állam. A múlt mánaen híráján, a következő jogfeladásokra és kiállításokra is, ez adta meg a kezdeti lendületet a zsidó nemzetiségének. Elvesztett a mozgalom becsületessége, nyitlankúsága és világos célkitűzése. Politikai szabadságmozgalomból, kisstilű jótékonyági akciót csináltak a cionizmusból, még csak nem is a nép széles réteggei, hanem csak egy kiválasztott, a nemzeti gondolat elsőbbsége ellen küzdő csoport tagjai részére. Ezek az új felelősséggel folytatnak irihódjára/ot mindazok ellen, akik Herzl esz néjét hirdetik, akik ismét magukat akarják emelni a szent tűz eldobott fátyalát, hogy megmutassák az igaz utat a zsidó népnek ebben a gyászosan sötét korszakban. És a régi fátyalvándorok vagy maguk is beállottak a „hátalom” bírtokosainak uszályhordói közé, hogy a maguk rövidlátásának és leki kicsinyességük igazolására a „szent egység” rosszul értelmezett és meg rosszabbul alkalmazott jelzőszóval takarózzanak, hogy pedig vétkes kényelmességből egyszerűen félredőltak, visszabaváztak.

Annak illusztrálásaképpen, amit eddig mondtunk, idetartozik iktatni B. Weissnak, a palesztinai Mizrahi országos tanácsnak a nyilatkozatát, amelyet a „Híradón” számára adott a Jabotinsky-féle 10 éves tervvel kapcsolatban:

Jabotinsky tízéves tervét egyfelől annyira megfogta a lengyel kormány tagjait, hogy maga Beck miniszter intiltott be akció a terv megvalósítása érdekében, másfelől pedig marjának a zsidó népnek legszélesebb körökben is valóssággal felkorbácsolta. Hogy mik azok a „kedélyek” és miért korbácsolták fel annyira, hogy az egész nép kedvencének és hősné az élete elleni támadástól nem riadtak vissza? Mindeneke ott azok a „kereskedem, kereskedem, de az én szőlőmötöz ne közleldej” homis iluziójában élnek és nem érzik, hogy mint c-us ik ki a talaj a lábuk alól és hogy a kötélmár a torkukat szorongatja. Jól érzik magukat álmukban és érdeklük, hogy a tömegeket is elaltassák, amelyek belepusztulnak a szenvedésbe. Ott vannak azután a bundisták, azok, akik születésü pillanata óta szakítottak a zsidó nép egész voltánál. Nincs semmi kapcsolatuk sem Jiszráél népével, sem Jiszráél országával. Ők világmagvándorok és a világ megvilágítását a jehszekcija szemüvegén keresztül látják. Az általános zsidókérdésnek, a Cionba való visszatérés útján való megoldása, számukra valami tisztállan és neveléses dolog és még sirokat is szabad szétrombolni, csak erdő ne esék szó.

Éhhez a két emberfajtahoz időn még az Agency cionisták tábora, még pedig két okból: Első sorban is az ő szövetségük, a nemcionisták, előadettlene, hogy millan beszélnek a zsidókról és zsidóságról. Ezek, hogy úgy mondjuk, diszkret és kényes dolgok Néha szabad ugyan egy egy „mérsékelt lépést” tenni, de titokban, csendben, süttogna, de nem szabad — isten őrizz — hangosan kidítani a zsidókérdés lényegéről, amely megoldásra vár és amely nem hagyja magát meghallgatni. Másodsorban pedig ez a legfontosabb ok, semmiképpen sem szabad elfogadni és helyeselni olyan lépést, amelyet az ő riváltsuk és konkurensuk, Jabotinsky kezdeményez. Az nem bántja őket, ha ezzel az eljárásukkal és rövidlátásukkal félredobják azt az alapot, amelyre Herzl

KOPROL neve egymagában is garancia a minőségért. Ügyeljen, hogy a KOPROL név a csomagoláson rajta legyen!

annakidején az egész cionista programot felépítette, — csak az a fontos, hogy ne kelljen Jabotinskynek igazat adni. Ezzel szemben mindazok, akik hűk maradtak a tiszta herzli cionizmus politikai irányvonalához, egyáltalán nem lepődtek meg Jabotinsky akcióján és tervein, mert Herzl utódainak folytatását látják azokban... Biztos vagyok benne, hogy éppen úgy, amint mindazokat a nézeteket, amelyeket Jabotinsky a régebbi kongresszusokon kifejtett és amelyeket utópisztikusoknak és cionistaelleneseknek kiáltottak ki, az idők folyamán éppen azoknak a vezérelveivé váltak, akik eleinte harcoltak ellenük, — ugyanaz fog történni rövidesen az ő mostani tervével is. Hiába, ez már ezeknek az embereknek a jelleme! amit nem akarnak a zsidótól elfogadni, elfogadják a nemzsidótól. Annak az egészséges gondolatnak, amely az igazságon alapszik, amely megfelel a világnak és amely a zsidó népet át akarja telepíteni Erec Jiszráélba, — ennek a gondolatnak győznie kell és győzni is fog.

Íme, ez a magyarázata, hogy a „szent tűz” miért alszik el a cionista táborban.

A zsidó nép szerencséjére azonban vannak még új makkabeusok, akik nem engedik, hogy a szent tűz kialudjék.

— Norvégiában »Nansen« iskolát létesítenek, Oslo. Az utóbbi időben a norvég nyilvánosságot erősen foglalkoztatta az a terv, amely szerint egy humanista akadémiát szándékoznak alapítani. Az Akadémia „Nansen-iskola” nevet viselné, amelyben a nagy humanista szellemében nevelik a növendékeket. Az egyetem aulájában, az oslói társadalmi művészeti irodalmi élet reprezentánsai előtt Dr. Fredrik Paasche és Dr. teol. K. Schiøderup tartottak előadást, amelyben megvilágították az új kulturintézet terveit és jövőjét.

— Őszi és téli női divat kabát, costum és ruha szövetek

nagy választékban KERTÉSZ női divat

áruházban Oradea, Piața Reg. Maria 1.

Kellemesen,

gyorsan és jól

borotválkozik,

ha

„Raso-Pastá”-t

használ!

Gyártja:

Ioan Breckner S. A.

Alba Iulia.

— **A zsidóság helyzete Hollandiában.** Haga. A külügyminisztérium nyilatkozott a kamarában, a menekültekre vonatkozólag. Tény, hogy jöhetnek be az országba idegenek is, azonban, ha vigyáznak, ezek közül azokat ki lehet válogatni, akik hasznára lehetnek az országnak. Minden államnak szuverén joga, hogy eldöntse, kiket tart kívánatosnak az országban. Ez év július 4-én különben Genfben megállapodás jött létre, amely szerint, a Németországban menekültek, a kormányok védelmét élvezik és olyan iratokat kapnak, amelyek lehetővé teszik, az illető országokban való tartózkodásukat. Ez azonban csak ideiglenes megállapodás, amelyet véglegesen szabályozni kell, főleg arra vonatkozólag, hogy a munkavállaláshoz való jogukat is elismerjék Hollandiában rendezni fogják mielőbb ezt a kérdést, mert a jogtalanság szomorú helyzetéből ki kell emelni ezeket a szerencsétleneket. A nemzeti szocialista házassági törvényre vonatkozólag az igazságügyminiszter kijelentette, hogy e téren semmi változás nem észlelhető. Hollandiában nem köthetnek német állampolgárok házasságot, ha az egyik közülük zsidó. Különben a hágal bíróság egy árja német nő és Hollandiából származó holland közhatali házasságot megengedhetőknek tart, mert itt nem lehet „fajkeveredésről” szó, a német törvények szerint. Az igazságügyminiszter kijelentette még a kamarában, hogy antiszemita kijelentéseket csak akkor torol meg a törvény, ha azt sértő tendenciával mondják. A „National Herstel” című lapban Quand admirális kijelentette, hogy a laphoz közelálló, fasisztáknak ismert párt egyáltalán nem antiszemita. A „Nieuw Nederland” lapban, azt írják, ahogy Németország elismerte az olaszok területszerzési jogát Abessziniában, ugyanugy el kell ismerni a zsidóság jogát is arra, hogy saját földjén akár nép életet éljen. Ezért ez a cionista mozgalom megérdemli nyugateurópa minden szimpátiáját.

— **Jobb egy palack valódi »Diana« sóborszesz, mint két heti ágybanfekvés.**

— **A lengyel miniszterelnök a zsidókérdésről.** Varsó. Skladkowski lengyel miniszterelnök expositátort tartott a sejmében a zsidókérdésről, melynek során többek között a következőket mondta: „A kormány a ingerélyesebb eszközökkel fogja elfojtani az antiszemita kilengéseket. Az ország minden polgára ki kell vegye részét a szociális segítségnyújtásban. A kormány örömmel üdvözlö a falusi földműves lakosság városba való öntözését”. A bizottságok választása során *Minzberg* zsidó képviselőt a költségvetési és kereskedelmi ügyosztályba delegálták, *Sommerstein* zsidó képviselőt az adminisztratív bizottságba és *Rubinstein*-t az egészségügyi és kultuszügyi bizottságba választották be.

Deutsch Pál orth. kóser bodega Baia-Maren kispiacón.

— **Stephen Wise az amerikai keresztény társadalomhoz.** New York. A napokban ülészetű New Yorkban a „Kisebbségi vallások jogaiért küzdő bizottság”, amelyen *Stephen Wise*, az amerikai cionista szervezet elnöke rendkívül határos beszédet intézett a keresztény társadalomhoz és egyházakhoz. *Wise* többek között a következőket mondta: A világ zsidóságának vallási és nemzeti jogai vannak Palesztínára. Amennyiben tehát Palesztina kapult akár részben, akár teljesen bezárnák a zsidó bevándorlás előtt, úgy megsértenék ezzel a zsidóság jogait. Minden országban kisebbséget alkot a zsidóság. Számos országban lábbal tapossák vallási, nemzeti sőt még polgári jogait is. Hová vezethet ez? Azt akarják talán, hogy a zsidó ifjúság előtt ne álljon csak egyetlen út: a felforgató eszmék útja? Ameddig a kereszténység ilyen politikát megítél, vagy inaugurál, addig önmaga készíti elő a zsidó fiatalság bomlásának feltételeit”. *Stephen Wise* ezután felszólította a ligát, hogy teljes erejével és súlyával küzdjön a kisebbségi sorban lévő egyházak jogainak csorbítatlanságáért.

— **Baia-Maren megnyitott a HOTEL-TRANSILVANIA (állomással szemben),** hol kényelmes szobák kaphatók. Utazóknak engedmény.

— **Egy millió zsidó éheznek Lengyelországban.** New York. Dr. Bernhard Kohn, az American Joint Distribution Committee európai igazgatója, sajtó fogadtatást tartott, amelyen drámai szavakkal tárta fel a lengyel zsidó tömegek katasztrófális nyomorát. Foglalkozott azokkal a kényszerkitaléplési tervekkel, amelyek az utóbbi időben úgy a lengyel kormány, mint a zsidó szervezetek részéről felmerültek, de kijelentette, hogy ezek elé tulzott optimizmussal nem szabad tekinteni. Számolni kell azonban azzal, hogy Lengyelországban ma egy millió zsidó éhez és módott kell találni arra, hogy ezeknek problémáját mielőbb megoldhassuk.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

— **30 éves, nagyon csinos, művelt és háztalan nevelt urileány, akinek zenei tanári diplomája van, 2 szoba berendezéssel, szép kelengyével és 100.000 lei hozománnyal keres hozzávaló férjet.** Lehet elvált vagy özvegy. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő iroda, Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

— **Siesta Szanatórium Budapest,** I. Ráth György uccsa 5., a főváros egyik legideálisabban fekvő gyógyintézete. *Bél- és ideggyógyászat, sebészet, szülészet, nőgyógyászat, urologia* stb. Röntgen, kémia és mikroszkópia laboratórium. Elektrokardiograph (szívvizsgáló). Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélifürdő). Modern vizgyógyintézet. Orvosi vezetett villanyüzemű konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyszögletes park. — Olcsó árak!

— **Népgyűlés Londonban a zsidógyűlölet ellen.** London. Cricklewood kerületben nagyszabású népgyűlés folyt le az antiszemita pártok és zsidóellenes megnyilvánulások ellen. A vezérszónok a willesdeni püspök volt, aki a legmélyebb felháborodással utasította vissza azokat a gyűlölettel átitatott zsidóellenes kilengéseket, amelyek az utóbbi időben Angliában előfordultak. A püspök végül így fejezte be határos szónoklatát: „A keresztények és zsidók egyaránt Isten gyermekei. Mindnyájunknak egyesülni kell a béke és jószág akarataiban, bármilyen nemzeikkel, felekezettel tartozunk is. Csak az ilyen nemzeteken és vallásokon felüli egyesülés menheti meg a világot a teljes felbomlástól”.

— **Tökéstárs kerestetik autógumi, autó és rádió behozatali engedély kiakasztására.** Dr. Ligethy Miklós, Cluj, Regele Ferdinand 40. Telefon: 14 66.

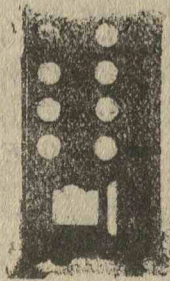
— **Csökkent a csehországi zsidók száma.** Prága. Csehországban az 1890-i népszámlálás szerint 94.470 zsidó élt, ami az összlakosságnak 1,62 százalékát tette ki. 1900-ban az arányszám 1,27-re, 1921-ben 1,19 és 1930-ban 1,07 százalékra csökkent. Prágának 1890-ben 23 473 és 1930-ban 35 463 zsidó lakosa volt és ez 46,45 százalékát teszi a csehországi zsidó összlakosságnak. Amilyen arányban azonban Prága lakossága gyarapodott, országos viszonylatban éppen ilyen mértékben csökkent a zsidóság száma, úgy, hogy az elmúlt negyven év óta a zsidó lakosságának arányszáma Csehországban 20 százalékos visszaesést mutat.

— **A csehszlovákiai Zsidó Párt interpellációja a közoktatásügyi és honvédelmi miniszterhez.** Prága. A csehszlovákiai Zsidó Párt parlamenti képviselője dr. *Angelo Goldstein* a következő interpellációt terjesztette be a közoktatási és a honvédelmi miniszterhez: 1. Különböző oldalról felhívták arra a figyelmemet, hogy a cseh és szlovák iskolákban, a személyi adatok kiállításánál, a tanterület részéről mindazon zsidó tanulókkal szemben, akik zsidó nemzetiségűnek vallják magukat, bizonyos igazságtalan nyomást gyakorolnak. Kérem a közoktatásügyi minisztert, mit szándékszik tenni, hogy hasonló esetek ne ismétlődjenek meg az iskolákban. 2. A katonai formulákban, amelyeket kitöltés végett a katonaságnak adnak, csupán cseh, német, lengyel, vagy magyar nemzetiségű rubrika van, azonban zsidó nemzetiségűekben nem tölthető ki és így a zsidó katonák nem vallhatják magukat zsidó nemzetiségűeknek. Kérem a miniszter urat, hogy mit szándékszik tenni, hogy ez a jövőben ne forduljon elő.

23 éves, barna, urileány, nyulánk, butorral, kelengyével és 100.000 leiel lehetőleg szombatfartó férjet keres. Bővebbet „Mirea” házasságközvetítő iroda, Cluj, Calea Regele Ferdinand 117.

— **Tömegesen utasítják ki Németországból a zsidókat.** Berlin. A német zsidóság körében újra nagy riadalom keletkezett egy brutális kormányintézkedés kapcsán. Számos utlevéllel bíró zsidó kereskedő kapott ugyanis az elmúlt napok során a német titkosrendőrségtől felszólítást, hogy 24 óra alatt hagyják el az ország területét, mert ellenkező esetben letartóztatják őket. A kiutasítást végzés nem tartalmaz semmilyen indokolást, aminthogy a kiutasított kereskedők valóban nem is követtek el semmiféle bűncselekményt. Különösen azért fogta el a pánt hangulata a zsidó köröket, mert a kiutasított zsidók legtöbbször kereskedő, illetve vagyonos ember és teljes képtelenség, hogy 24 óra alatt likvidálni tudják vagyonukat. Sőt lehetetlenséggel határos az is, hogy a rendelkezésükre bocsátott időtartam alatt vizumot szerezhessenek és elérjék a német határt. A Gestapo azonban mindezekre nincs tekintettel és ragaszkodik eredeti végzéséhez. Ez az újabb eredeti német módja a zsidók kirablásának.

— **Zsidóellenes kilengés a bécsi sportpályán.** Bécsből jelentik: Az elmúlt vasárnap a „Hakoach” zsidó sportklub és egy „árja” sportszervezet között botrányos jelenetek voltak a mérkőzés alkalmával. Az összefüztést a zsidó sportolók sikeres játéka okozta, amit a legyőzött sportcsapat híveiről gúnyoztak. Az utóbbi időben különben is a bécsi sportpályákon állandósított képek: *ködobálások a pályán levő zsidó sportolókra és erőszakos kilengések a nézőtérén, a zsidó sportbarátokkal szemben.* A sportszervező és a fogadásokból folyó fanatizmus egyedül nem lehetnek okai annak, hogy a favoritok érdekében ilyen hallatlan antiszemita támadások történjenek. Ezek az antiszemita kilengések csakis a már hosszú idő óta történő izgatásoknak, — amelyet illetékes faktorok eltűrnek — a következményei. Eredménye ennek a jövőben nem lehet más, minthogy a zsidó sportolók teljesen távol fognak maradni minden olyan mérkőzéstől, amely teszt épségüket veszélyeztetné

SOK TIZEZER megelégedett vevő bizonyítja hogy a

„ZEPHIR” kályha az összes kályhák között a

LEGJOBB

10 kilogramm fával fűt egy normal szobát 24 órán át.

Gyártja:

Szántó D. és Fia Oradea

Kapható mindenütt.

Kérjen díjtalan árjegyzéket.

Hirsch Jakab; a baia marei hitközség elnöke:

„Az orth. Központi Irodával karöltve valósítsuk meg a hitközségek autonóm gazdasági és politikai szervét“

Az Iroda nem egyéb, mint Dintórákat termelő szervezet, amely megbénítja a hitközségek szabad mozgását

Utóbbi hozzászólásom intézett levelében azonos szinten „gyau“-jának ad kifejezést Főszerkesztő ur, hogy „én félek újból kiállni“, hogy részvegyek az Iroda kérdésben indított ankétán.

Hát nem félek. Nincs kitől és nincs mitől. Ma nincs több vesztelivalóm, mint hat évvel ezelőt, amikor a hitközségek érdekében sikrázóltam. Különböző kritikáknak sohasem volt személyes éle, nem lovagoltam a mások hibáin, sőt azt hiszem, hogy részem volt abban, hogy az akkori túlfűtött atmoszférában, amikor az emlékeztető sátmári események lezajlottak, betartottuk a fair-play szabályait bármennyire is parkodtak egyes elemek kol-korékkal és hasonló pamflettekkel közéletünket légbőlborítani.

Nem félelemből, hanem máségyébért húzódozom „kiállni“ és pedig a közöny és nemtörődomség szegi kedveimet, amelyet lépten nyomon tapasztalok, részben a hitközségek, de általában, az egész ortodox zsidóság részéről. Don Quichote szerepére nem vágyom, hogy elítéltem egy számlalom legyen, mögöttem pedig néhány ortodox doktor, akik lunatikus ideizmussal boldogítani akarják az ortodoxiát. Holott minden rendben van, csak nem kell „iskolázott“ szörszálhasogató politikával mindent észrevenni...

A hitközségek eltávolodtak az Irodától.

Az a baj, hogy a hitközségek eltávolodtak az Irodától, úgyzólva ágytól asztaltól elváltak, csak a „tartásdíjat“ fizetik és nem várnak érte semmiféle ellenszolgáltatást. Van ugyan egy dolog, amely jó az alapszabály biztosítja az Irodának, és ez a dintórák elrendelése. Ha bármely összekülönbözés támad, rögtön jön a dintóra, amelyből azonban nem nagyon kérnek a hitközségek, mert ezt a feladatot nagyon is befűszerint oldja meg is az Iroda. Akármilyen kis frekvencia panaszt emel, anélkül, hogy bevizsgálja a panasz jogosságát, rögtön küldi a dintórákat, amelyekre a hitközségek rendszerint erősen ráfűznek. Ez nem elég munkakör az Irodának. De még az sem, hogy az elnök egyszer-egyszer lesiet Bu-

curestibe, egy kis szubvencióért a minisztériumba, és az Iroda nem lesz egyéb, mint egy cövek, amelyhez az ortodoxia oda van pályázva, hogy szerte ne szaladjon.

Ez is valami ugyan, de édes-kevés. A zsidóság ma olyan háborgó tengeren érezheti magát, ahol csak erőskezű kormányosok vezethetik hajóját. Sűrűség, hogy a rábizott tömegeknek minden életágazatára kiterjedjen ez a gondosság. Dr. Klein Miksa röviden megemlíttette cikkében, hogy annak idején a Hitközségek Szövetsége megalakulásakor alaposan és részletesen kiolgoztuk a szükséges terveket. Az Iroda akkor elgáncsolta ezt az alakulatot, azzal az ígérettel, hogy átveszi a szövetség programját. A déli választógyűlés, kiküldött egy kvázi autonóm jogkörű bizottságot, de az Iroda egy pillanatig sem gondolta komolyan a dolgot. Az egy esztendővel később választott új elnök már nem is beszélt a dologról, mivel ő semmiféle kötelezettséget nem vállalt — és maradt minden a régiekben!

Vannak bizonyos presztizskérdések, amelyek nem engedik, hogy bizonyos kérdéseket lesegessünk. Így bizonyos tisztségek betöltésénél is szerepet játszanak ezek a kérdések. Eriédnan Ferenc timisoarai etnikológám cikkében a hivatottságot „áldozatkészéggel“ óhajtaná pótolni. Voltak már szomorú idők a zsidó történelemben, amikor a főpapi méltóságot is „áldozatkész“ emberek szerezték meg. De ez nem valami dicsőséges korszaka történelmünknek.

Volna egy komoly tanácsom: valósítsuk meg végre a teljesen autonóm, de az Irodával különben párhuzamosan dolgozó — gazdasági és politikai szervét, amely az összes hálastörébe vágó teendőket vállalná. Elnöke lehet a központi szervezet elnöke, intézkedéseiben pedig a nagy központi választmánynak volna felelős.

Eddig az volt a taktika, hogy a két napot, amikor az ország delegátusai együtt vannak választási manőverekkel töltötték ki, holott jó volna, ha egyik másik kérdést a nagy nyilvánosság előtt megvitatnánk, ami esetleg irányt szabna a következő ciklus munkásságának.

Fórum

Egy hitközség segélykiáltása a békéért

Néhány szó a carei békéért és az igazságért

A régi carei ortodox hitközség mintaképe volt az igazi tradicionális hitközségnek. Vallásosság, tudás, hit és megértés lakozott benne, Izrael nagyja volt papjai.

Rabbénu Mose Jakov — aldassék emléke — volt az, aki megalapozta és összehozta ez a hitközséget. Utána Izrael egyik nagy gaonja, Rabbi Brach Saul jelenlegi kassai főrabbi, tudásának fényét, hosszú évekig árasztotta ebben a körületben. Utána következett Teitelbaum Joel főrabbi, aki tökéletesítette elődje művét. Amikor azután ő Satu marera távozott, a carei hitközség egy sége megbomlott és a régi dicső hitközség romokban hever.

Azok, akik a nagy építőmesterek mellett dolgoztak és építették a carei hitközséget, vagyont áldoztak érte — nem tudnak beletörődni ebbe a pusztulásba.

Nem okolunk senkit. Nem szállunk harcba senkivel. Még csak vitába sem szállunk. Csak megértést keresünk testvéreinkkel. Jóvá akarjuk tenni azt, amit a féltelenség erőnlött.

Terv merült fel, amelynek megvalósítása alkalmas volna a testvéri béke megteremtésére és arra, hogy ezáltal hitközségünk újra nagy és erős legyen. A terv, amelyet indítványoztak, a következő:

Küldjön ki az orth. hitközség és a spanyol ritusu orth. hitközség egy közös bizottságot, egyenlően kiküldött taglétszámmal. Ennek a bizottságnak az lenne a feladata, hogy állítsa helyre a békét a két hitközség között. Kölcsönös megértés és megegyezés alapján. Ha pedig ez nem sikerülne, úgy vigyék az ügyet, dintóra elé, amelynek minden feltétel nélkül alávetnék magukat.

Az ortodox hitközség egyhangulag megszavazta az indítványt, megerősítette azt 160 hitközségi tag aláírásával.

A spanyol ritusu ortodox hitközség egyhangulag elutasította a nemesszándéku indítványt.

Annál érdekesebb ez a súlyos ellentét, mert hiszen nincs lényeges különbség a két hitközség felfogása között. A szellem, a cél, a hagyományhűség féltékeny őrzése — tökéletesen egy!

Miben lelli tehát magyarázatát ez az ellentét, miért ez a brüsszeli elutasítás a spanyol hitközség részéről? Egy elfoglalt tömegnek tulajdonsága ez és csodálatos, hogy közöttünk zsidók között is, elfordulhat ilyen ellentét és téves felfogás — a közösség ügyében. A spanyol hitközség vezetői és főrab-

bja talán megértőbbek lennének, de a tömeg hajthatatlan.

Mi a teendő? A régi tradíciókhoz hűségesen ragaszkodó ortodox hitközség felkéri a transylvániai testvér hitközségeket, a Központi Irodát, hogy hassanak oda tekintélyükkel, hogy ne a vak demagogia legyen urrá a hitközségekben, hanem a józan okosság.

Segítsenek nekünk abban, hogy felléptessük romjaiból a régi, dicső egységes hitközségünket. Hogy újra együtt lehessünk és tovább dolgozhassunk a tiszta tradíciók szellemében, a nagymultu hitközség újra naggyátetésében.

Grósz József
v. hitközségi elnök
CAREI

A szíriai helyzet, a francia szerződés megkötése után

Páris. A francia-szír megállapodás, amely visszaadja Szíria függetlenségét, nagy örömet keltett az összes arabok között. Az arabok elismerik, hogy minden koncessziót megkaptak, amit jelen körülmények között a franciáktól megkaphattak. A szíriai függetlenségi törekvések sikert arattak. A genfi arab komité vezetője, Emir Arslan kijelentette Genfben, hogy minden tekintetben meg van elégedve a megkötött szerződéssel. A francia-arab viszony kitűnő lesz ezáltal — írja a Temps — Arslan kijelentései nyomán. Egyetlen északafrikai ország, amely francia fennhatóság alatt áll, sem akar menekülni a francia uralom alól, éppen a szerződés megkötése folytán. Egyidejűleg kijelentette Arslan és tiltakozik az ellen, mintha ő idegen hatalmak szolgálatában állana. Különösen kiemelte Muszollini árdekeit, az arabság szempontjából, aki Abeszinia meghódításával szolgálatot tett az afrikai araboknak. André Raynaud újságíró felkereste Ziaed Dine Tabataba szír miniszterelnököt és a szír kongresszus elnökét Insan Bey el Jabrit, akik mindketten olyképpen nyilatkoztak, hogy a szerződés megkötése hasznos a szír-francia viszony szempontjából.

Dacára fenti megnyugtató nyilatkozatoknak, az utóbbi időben mégis mutatkoztak nyugtalanságok, amelyek időnként a francia frank leértékelésével kapcsolatosak, aminek folytán elemiszerek árban erős emelkedés mutatkozott. De vannak szélsőséges nacionalisták, akik politikai nyugtalanságot hirdetnek. Ezeknek a teljes és azonnali függetlenség az ideáljuk. Dacára ennek, mértékadó körök véleménye szerint, a parlament nagy többséggel ratifikálni fogja a szerződést.

A kisebbségek helyzete, dacára a szerződés erre vonatkozó kategorikus intézkedéseinek, sok aggodalomra ad okot. A druzok és aloutak tiltakoznak az ellen, hogy őket a szíriai többségi népbe kebelezzék be. Különösen a libanoni mohamedánok nyugtalanok, akik azt szeretik volna, ha Szíriához csatoltak volna őket.

Szíriában 25.000 zsidó él, akik erősen nyugtalanok, mert félnak, hogy túlságosan az új állam kényekedőre lesznek kiszolgáltatva. A „Samedi“ lapban Pierre Péral felhívást bocsátott ki a francia zsidókhoz, akiknek felhívja a lelkiismeretét, a szíriai zsidók szomorú helyzetére. Már most terrorizálják az ottani zsidóságot. 1931-ben Damaskusban és Aleppóban 18.000 zsidó élt. Most 8.000 a számuk, mert a terror folytán nagyrésztük elvándorolt. Mi lesz még a francia csapatok kivonulnak onnan? Beirutban erős zsidóellenes bojkott van. A fizikai terror mellett, lélektani elnyomás is van és hallatlan terrort fejtenek ki, hogy a zsidó kereskedők és importőrök ellen a bojkottot keresztülvigyék. A hitközségek is folyton szegényednek. Ha meg is van a jószándék a vezetőkhöz, a fanatizált tömeg ellen nem sokat tudnak tenni. A szíriai zsidók helyzete általában sok és komoly aggodalomra ad okot.

— Balkányi Kohn Jicchák „A judaizmus lényege“ című könyve kapható a szerzőnéi: Huedin.

PALESZTINA

Weizmann a telavivi kikötőben. Weizmann Chajim, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke, Mose Shertok társaságában látogatást tett a telavivi kikötőben. A kikötőben óriási tömeg fogadta Weizmann-t, akik lelkes ünnepségekben részesítettek. Ezután Weizmann a telavivi vásár éttermébe ment, ahol ünnepélyes fogadtatásban részesült. A beszédekre adott válaszában Weizmann kijelentette, hogy régen nem látott olyan előrehaladást, aminőt a telavivi kikötő mutat létesítése óta. Ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy Tel Avivnak nagy és forgalmas kikötője lesz, mely az egész Nemzeti Otthon céljait fogja szolgálni. Ma még nem beszélhet a királyi bizottságról, bizonyos azonban, hogy a zsidók tovább folytatják munkájukat, míg céljukat el nem érik. A kikötőben egyébként tovább folytatják a munkát, amelyet a múlt héten a tengerparton dühöngő orkán következtében félbe kellett szakítani.

Az arabok képviselőjében R. Nassasibi jelenik meg a királyi bizottság előtt. Jeruzsálemi magánértesüléseink szerint, a zsidó vezérférfiaknak a királyi bizottság előtt való megjelenése és kihallgatása nem csupán a bizottság előtt, hanem arab körökben is mély hatást váltott ki. Az arab vezetők körök megértették, hogy a királyi bizottsággal szembeni bojkottjuk, rájuk nézve nem előnyös és ezért *R. Nassasibit*, az arabok egyik ismert vezérének felkérték, hogy képviselje őket a királyi bizottság előtt. A mufti nagyon keleményen helyezte került és igazgatóságának állandóan kifejezést is ad, mivel az általa kezdeményezett bojkottal, az araboknak a helyzetét csak romlja a királyi bizottság előtt.

Javul a gazdasági helyzet. A Barclays Bank jeruzsálemi jelentése szerint, a kereskedelem helyzet napról-napra javul. Gyarmatáruban nem nagy a készlet, de igen nagy mennyiségek vannak uton, amelyek rövidesen beérkeznek. A lisztárak emelkedtek. Kávéfogyasztás normális, készletek csekélyek. Az építkezési tevékenység folyton erősödik. A citrus-termés értékesítése új anyagi forrásokat nyit meg, kilenc, vagy tízmillió láda narancsra és grapefruitra számítanak.

A telavivi városi tanács többsége órák hosszat tartó vita után állásfoglalt a kormány választása ellen, amely szembe helyezkedve a városi tanács többségével, Israel Rokach-t nevezte ki főpolgármesternek. A pénzügyi bizottságban 8 szavazattal, 7 ellen Rokach javaslatát elvetették. Valószínű, hogy a többség állandóan, minden bizottsági munkában el fogja gáncsolni a főpolgármestert. A többség akarata, hogy a város pénzügyét Chelouche, a tanács többsége által megválasztott polgármester vezesse.

A jeruzsálemi városi tanácsba dr. Khaldi polgármesternek, a zsidó polgármesterrel Dantel Austerrel szemben tanúsított viselkedése folytán, valamennyi zsidó tanácsos a legutóbbi tanácsülésről távollétra tartotta magát. A főkörmányzó vizsgálatot indított az ügyben.

Commander R. B. Bodilly, aki első bíró volt Tel-Aviv-ban és Jaffában, mostantól kizárólag Tel-Aviv-ban fog ítélni és P. J. Bourke-t nevezték ki Jaffai bírónak. Bodilly bíró havonként felváltva teljesített szolgálatot a két helyen, mostantól azonban kizárólag Tel Avivban.

»Német-héber tudósító-bulletin« cím alatt Tel-avivban új lap indult meg. A kétnyelvű újság az eddig ily irányú beszüntetett lapokat van hivatva pótolni.

Abdulla emir a királyi bizottság elnökéhez. A Zsidó Távirali Iroda értesítése szerint, Abdullah emir legutóbbi jeruzsálemi tartózkodása alatt meglátogatta Lord Peelt, a királyi bizottság elnökét. Az emirt Ragheb Nashashibi, a volt jeruzsálemi polgármester és az arab nemzetvédelmi párt vezetője kísérte el a királyi bizottság elnökéhez.

18.500 mezőgazdasági munkás. A zsidó mezőgazdasági munkások szervezétének jelentése szerint, 79 kolónián összesen 18.500 zsidó mezőgazdasági munkást foglalkoztatnak. A szervezet minden törekvése oda irányul, hogy a kolóniákon kizárólag zsidó munkásokat foglalkoztassanak. Illetékesek kijelentése szerint ez a jelenlegi helyzetben legfeljebb 80%-ban lehet megvalósítani.

Menekültek Bokharából és Oroszországból. Még régi certifikátók alapján a jövő heten 300 menekült zsidó érkezik Oroszországból és Bokharából. Utóbbiak mostanig Afganisztánban tartózkodtak.

Röchovotot a telavivi bírósági körzethez csatolták és így a jövőben minden polgári és bűnügyi, ami a röchovoti lakosság között felmerül, Tel Avivban lesz tárgyalva. Előzőleg ezen ügyek Ramlehez tartoztak.

Gyilkos merénylet gyermekek ellen. Jeruzsálem. December 6-án éjjel utas merényletet követte el Ben Shemen gyermek farm ellen. Felfegyverezett arabok megtámadták a falut és rálógtak a házakra. A golyók az alvó gyermekek ágyai fölött süvítettek el, akik csodával határos módon maradtak sértetlenek. A tettesek elmenekültek. A lábnyomok a közeli arablakta falvak felé vezettek. Egyidejűleg a közeli Herzl erdőben számos fát elpusztítottak. A tetteseket, az örök puskalövéssei elkergették.

Egy zsidó ör védekezett — letartóztatták. Jeruzsálem. A Haifa melletti KKL földek egyik örét Zew Scherman nyájörző pásztorok megtámadták és követ dobálták. Az ör védeksző lövést adott le, amely egy arabot könnyebben megsebesített. Scherman jelentette az esetet a rendőrségnek, amely — letartóztatta.

Vallásos zsidók a királyi bizottság előtt. Jeruzsálem. A királyi bizottságnak emlékiratot nyújtottak át a vallásos zsidóság nevében. Egy vallásos zsidókból álló küldöttség is meg fog jelenni a bizottság előtt, amely a Mizrahi képviselőin kívül, más vallásos testületek szószólóit is magával viszi. A delegáció a következőkből fog állni: Rabbi Meir Berlin, Rabbi Amiel, tel avivi főrabbi, Rabbi Uziel, Rabbi Katz, Petach Tikvából, Rabbi Gold, Rabbi Neufeld és H. Farbsteln volt sejm képviselő.

Lemondásra készül a főkörmányzó? Az „El Livaa“ című arab lap azt a hírt közli, hogy Sir Arthur Wauchope palesztinai főkörmányzó a királyi bizottság munkájának befejezése és jelentésének elkészítése után lemond palesztinai állásáról és új főkörmányzó fog vállalkozni a várható új politika végrehajtására. Az arab lap híradását a legnagyobb fenntartással közöljük.

Nablusz mellett ismét összetűzés volt egy erős arab terror-banda és az angol katonaság között. Egy katonai autót a banda megtámadott. Rádió távirat utján értesített katonai erősítés érkezett, amely felvette a harcot a bandával. A harc három óráig keresztül tartott. Az összeütközésből támadt sebesülések száma még ismeretlen. A nablusi helyőrség kivonult, hogy a környéken gyakorlatokat tartson és egyidejűleg az utóbbi időben megszervezett terror bandáktól megtisztítsa a vidéket.

Palesztina és Lengyelország közötti forgalom, az 1936 év első három negyedére nagy visszaesést mutat. 1935-ben, hasonló időszakban Lengyelországból Palesztinába 11,222,000 Zloty értékű lett kiszállítva. 1936-ban a kiszállított érték 4,496,000 Zloty teti ki. A csökkenés oka, a Szentföldön uralkodó ama gazdasági visszaesésnek köszönhető, amely az arab zavargások miatt robant ki.

Tel-avivban, a »Poale Agudasz Jiszroel« egy bankot létesített. A bank hitel nyújtáson kívül, minden más bank-ügyleteket is fog lebonyolítani. A bank vezetősége körlevélben értesítette mindazokat, akik tagjai az Agudasz Jiszroelnek, hogy ezután kizárólag csak ezen a bankon keresztül intézzék el ügyleteiket.

Rövid hírek a Szentföldről. Az „El Dsemea el Islamia“ bagdadi jelentése szerint, Ghazi király, más arabországi vezetőkkel egyetértésben megállapodtak abban, hogy egy delegációt küldenek Jeruzsálembe, hogy ott a királyi bizottsággal felvegyék a kapcsolatokat. — Lord Peel, a királyi bizottság elnöke a legutóbbi vasárnap felkereste a Ben Semeni gyermekfarmot. — Chaim Weizman dr. i Rechobot község díszpolgárává választotta. — Haifában az elmúlt héten újabb 1500 katonát hajóztak be, hogy visszatérjenek Angliába. — A kormány megvásárolta Jaffában az egyetlen mozit, hogy azt lerombolja és helyére egy modern kaszárnyát építsen 32,000 font költséggel.

Nézzé meg Bernáth

Minerva és
Zenith
rádiók
kizárólagos képviselője

Rádió
és
Csillár

kiállítását

Oradea, Piata Reg. Maria 3

Sonnenfeld Papirüzlet mellett.

Főüzlet: Str. Bratianu 1.

A petrovgradi bíróság különös indoklással mentette fel egy antiszemita lap szerkesztőjét, aki súlyos rágalmakkal illetve a zsidóságot...

Petrograd. Gyurgyevits Mirko petrovgradi büntetőbíró előtt érdekes pert tárgyaltak a napokban. A pert a jugoszláviai hitközségek megbízásából: Alkalaj Dávid beogradi ügyvéd indította Mojics Milorad hírlapíró ellen, aki az »Erwache« című hetilapot szerkeszti.

A lap inkriminált cikkei július 5-én jelentek meg, amikor az újság megindult. A feljelentés szerint a cikkek alkalmasak arra, hogy az ország népét a zsidók ellen uszítsák. Többek között az első cikk címe: „Gyilkosok vagytok kezdettől fogva” volt. A harmadik oldalon „A zsidók, a mi szerencsétlenségünk”, majd Hitler „Mein Kampf”-jából hozott idézeteket. Végül „Elszánt harc a zsidók és más bandák ellen” című cikkben a jugoszláv nép ellenségeinek nevezi a zsidókat, akik kihasználják a népet és mindent elkövetnek az állam konszolidációja ellen.

A bíróság elsőnek Mojics Milorad ot hallgatta ki. Az újságíró kijelentette, hogy a zsidó szövetség, amely őt pereli, nem jogosult erre, mert az vallási intézmény, ő pedig a zsidóságot mint néptörzset támadta, nem pedig mint vallást.

Alkalaj Dávid ügyvéd megkérdezte a vádlottat, hogy milyen hazafias érdek vezette őt abban, hogy ilyen kiméletlenül támadja a zsidóságot.

Mojics Milorad azt válaszolja, hogy erre is fog választ adni, de nem a per folyamán, hanem más alkalommal. Végül Gyurgyevits bíró felszólítja Alkalaj ügyvédet, hogy tegye meg észrevételeit. Az ügyvéd nagy beszédben válaszolt a zsidóság helyzetét. A törvény ugyan mint vallási egységről beszél és teljes vallási egyenjogúságot kodifikált, azonban ennek dacára lehet vérségi kapocs, zsidó és zsidó között, amelyet a jugoszláv nyelv »pleme« szóval jelöl meg. Jovánovics Szlobodán nagy

szerb közjogász megállapította, hogy a »pleme« minden nép lelki közössége. A »pleme« vérbeli egységet jelent. Tény az, hogy vallás vagyunk, de »pleme« is, nemzet is vagyunk. Mojics valóban nem támadta a zsidóságot, mint vallási közösséget, de támadja mint faji, nemzeti, törzsi egységet. Ugy támadnak bennünket, mint a veszett ebeket és most amögé bujlik, hogy vallásunkat nem támadta, »pleme« pedig nem vagyunk. Eddig nem volt ebben az országban zsidóellenes uszítás, mi most sem félünk tőlük, mert bizunk a hatóságokban, de jöhet idő, — ha türik —, hogy dráttalan zsidóvér folyhat ebben az országban. Támadjon egyes embereket, — ha bűnösök, — de ne támadja az egész zsidóságot. Szerbiában sohasem volt antiszemitizmus és azt hiszem, hogy nem is lesz.

Dr. Nesztorovits Miograd, mint a vádlott védője, kérte a bíróságot, hogy állapítsa meg mindenekelőtt, hogy a zsidó hitközségek szövetsége jogosult-e a feljelentésre és lehet-e »pleme«-nek nevezni a zsidóságot.

Rövid szünet után Gyurgyevits Mirko bíró kihirdette az ítéletet, amely szerint a bíróság elutasítja a vádat, és a vádlottat felmenti. Az indokolásban kifejti, hogy a járásbíró nem illetékes ebben az ügyben eljárni, mert a cselekmény nem esik az államvédelmi törvény 5. paragrafusának rendelkezése alá, mert a zsidóság nem néptörzs. Ez alatt, csak horvátokat, szerbeket és szlovéneket kell érteni. Minden zsidó külön-külön sajtóperrel indíthat rágalmozás és becsületsértés címén, de a hitközség szövetsége erre nem illetékes.

A vádlott megnyugodott az ítéletben, a védő ellenben fellebezést jelentett be és így végső fokon, a petrovgradi törvényszék büntető fellebbezési tanácsa fog dönteni.

Nedves, esős évszakban szedik áldozataikat a járványos betegségek.

Használja rendszeresen a kellemesen illatosított

SENLASLO (Szt. László)

ferőtlenítő toalett-szappant, megvédi fertőzések ellen.
Vigyázzon nehogy utánzatokkal kiszolgálják!

Izgalmas előzmények után dr. Spira Gyulát választották meg az eperjesi hitközség elnökének

Presov. Igen érdekes előzmények után választották meg a presovi hitközségek új vezetőségét. Az első gyűlésen Dr. Spira Gyulára 27, míg Dr. Neuwirtra 26 szavazat esett, két cédula üres volt. A választást levezető korelnök nem tudott dönteni, hogy vajon abszolút többség nélkül, kimondhatja-e Dr. Spira megválasztását? Főleg a körül folyt a vita, hogy vajjon az üres szavazócédulákkal mi történjék. Egy hét múlva folytatták a gyűlést, időközben azonban a pozsonyi központi irodánál, valamint a hatóságoknál is érdeklődtek, hogy mi a leghelyesebb teendő. Meg is érkezett a válasz, amely szerint a korelnök jogkörébe utalják a döntést.

A második gyűlésen 50 képviselőtestületi tag jelent meg, a korelnök kijelentette, hogy az Iroda a többséget kapott elnök mellett döntött a hatóságok pedig az üres szavazócédulák érvénytelenségét jelentették ki, úgyhogy végeredményben Dr. Spira Gyulát jelenti ki, a hitközség megválasztott elnökének. Javasolja egyidejűleg, hogy az új elnököt azonnal hívják meg az ülésre és miután az ajánlatot elfogadják, egy négytagú delegáció megy az újonnan választott elnökért. A delegáció tagjai: Schwartz Henrik, Grosswirt Samu, Arje Leo és Friedman Dávid. Lelkes »jechi« kiáltásokkal fogadták az új elnököt, akít a korelnök néhány szi-

vélyes szóval fogadott és kérte az elnöklés átvételére.

Dr. Spira Gyula elfoglalván az elnöki széket, megköszönte az irányában megmutatkozott bizalmat és ha nem is tud egy minden részletre kiterjedő programot adni, három pontban máris össze tudja foglalni céljait: A rabbikérdés likvidálása, a gazdasági helyzet egyensúly betartása és békés atmoszféra teremtése a hitközségben. A rabbikérdésben összehívja a hitközségi nagygyűlést és reméli, hogy rövidesen találni fognak olyan megfelelő egyéniséget, aki minden tekintetben kielégítse az igényeket. Az adóságok, amelyek jelenleg a hitközséget terhelik, 1,300.000 csehkoronát tesznek ki.

Nemhogy a tőkét, hanem a kamatokat is nehezen tudja a hitközség törleszteni. A tagok újabb megterhelése nélkül, igyekezni fog az adóságokat rendezni. Harmadszor: a belbéke. Az utóbbi időben — mondotta az elnök — az ellentétek annyira kiéleződtek a hitközségi tagok között, hogy már a hitközség létét veszélyeztették. Minden egyes tag segítségét kéri, hogy ez megszűnjék és az opponálókkal is együtt akar működni, csak az esetleges szabotálást itéli el. Kijelenti, hogy vallási kérdésekben mindenkor feltétel nélkül aláveti magát, a rabbináthus döntésének.

Az Isten hatalma nagy...

Tafrov Nicolae Vinga községből a következőket írja:

„Feleségem, aki hosszú évek óta gyomor- és epebántalmakban szenved, egy üveg „Gastro D.” elhasználása után olyan felülnő javulást mutat, hogy az egész községben felülnést kellett ez a világhírű gyógyszer, szíveskedjenek még egy üveggel küldeni”.

Az amerikai Gastro D. azért lett oly népszerű és nélkülözhetetlen minden családban, mert 10—15 éves krónikus gyomor-, epe-, vese-, bél- és májbajokat, ideges makacs fejfájásokat rövid kúra után (3—4 üveg) tökéletesen meggyógyít.

„Gastro D.” kapható az ország minden gyógyszertárában és drogériájában, vagy postán megrendelhető 130 lel utánvét mellett Császár E. gyógyszertárban București, Calea Victoriei 124.

Nagy lelkesedést váltott ki az elnök székfoglalóbeszéde, különösen annak tapintatos hangja és konstruktív tervei miatt.

Dr. Spira Gyula elnök megválasztása a szlovenszko-i nemzeti zsidóság széles rétegeiben is kedvező hatást váltott ki, annál is inkább, mivel a múltban aktíve vett részt a mozgalomban és a hosszabb ideig a Mizrachi szervezet elnöke is volt.

Megtartották egyidejűleg a további választásokat is. Alelnökök lettek: Müller Simon és Goldberger Sámuel. A többi tisztségeknél nagy harcok voltak és meg is kellett ismételní a szavazást. Templomi előjáró: Herz Nathan lett, iskolaelnök: Kolber Markus, pénztáros E. Fried, ellenőr Leuchter Sámuel, gabboimok S. B. Friedman és David Friedman, építési bizottság elnöke Arje Leo, fegyelmi bizottság elnöke Grosswirt Samu.

Az aradi »Mizrachi ifjúsági szervezet« november 28 án tartott közgyűlésen a következő vezetőséget választotta: Diszelnök Neuländer E., ügyvezető elnök Epstein Ernő, titkár Nissel J., ellenőrök Stauber B. és Rosenwasser J., pénztáros Nissel B., kultur Eisenkraft A., K. K. L. biztos Fröhlich Rachel.

Rezsimváltása nove-zamky-i orth. izr. hitközségben. A vasárnap megejtett választás, mint nekünk jelentik, igen heves lefolyású volt és számos eddigi előjáró (Stern Ignác, id. Lóvy Samu, Kohn Rafael, Teltsch Nátán, Glück Miksa) nem lett újból megválasztva. Ellenben megválasztottak: Reichfeld József, Herzog Gyula, Levin József, Lóvy Herman, László Sándor, dr. Adler Jenő.

— Eljegyzés. Herschdorfer Áron, a reghini orth. izr. hitközség elnökének leányát, Irénkét, eljegyezte Silbersteln Andor Áud.

— Az alezdi hitközségben tisztújító választás volt a napokban, amikor is újra megválasztották a régi, közbecsülésben álló elnököt Fogel Viktort, aki továbbra is a régi agilitással fogja vezetni ennek a régi hitközségnek ügyeit.

Dupla vagy semmi

Az egész világon fokozatosan áttérnek a duplaspirállámpák használatára. Ez korántsem véletlen. A duplaspirállámpák nemcsak jobb fényt adnak, hanem áramfogyasztásuk is gazdaságos. Az áramfogyasztás a világításnak legnagyobb tényezője, mivel az izzólámpa ára a világítási költségeknek mindössze 5—10% át teszi ki. Nagy szó tehát, ha olyan izzólámpát vásárolunk, amely lényegesen jobb fényt ad és az áramot mégis olyan takarékosan fogyasztja, hogy a megtakarított áramért további egy-két elismerten jóminőségi izzólámpát vehetünk. Aki tehát észszerűen takarékoskodik, az csak TUNGSRAM D. duplaspirállámpát használ.

Hétről-hétre

Róma. Az olasz kormány dekrétuma értelmében mindazok az orvosok, akik 1934-ben vizsgáztak Olaszországi egyetemeken, ha 1937 január 23-ig megfelelő beadványt készítenek az olasz illetékes hatóságokhoz, akkor megengedik nekik, hogy mint orvosok letelepedjenek Olaszország területén.

London. Vasárnap meghalt Londonban Lord Islington, aki régebben Ujzeland kormányzója volt és a háború alatt India államtitkára. Lord Islington a zsidó közvélemény úgy ismert, mint a lordok házának anticionista csoportjának vezéré. Ő volt az, aki 1922-ben a House of Lords-ban a Balfour-deklarációellenes határozat érdekében nagy munkásságot fejtett ki. Mások is élesen szembeszállott a cionista célkitűzésekkel és az angol kormány Palesztina-politikájával szemben.

Vilna városi tanácsának tagjai elutasították a zsidóság képviselőinek ama kérelmét, hogy 6000 zloty szavazatuk meg azoknak, akik részben áldozatai a zavargásoknak, másrészt károsultjai.

Buenos Aires Az amerikai kontinens államai által összehívott békekonzferencián Buenos Airesben De Lamas argentinai külügyminiszter nagy beszédet tartott, amelyben a bevándorlási kérdésekkel is foglalkozott. A miniszter kijelentette, hogy szükségesnek látja, hogy a délamerikai államok bizonyos számú bevándorlót beengedjenek, azonban fontos, hogy ezek a bevándorlók bizonyos kulturális nivón álljanak és ne legyenek közöttük analfabéta. Fontos az is, hogy destruktív eszmékkel se legyenek telítve.

New York. December 7-én a Hias councilja 1200 delegátus jelenlétében megtartotta hetedik gyűlését, amelyen rezolúciót fogadtak el, amelynek értelmében felkérlik az Egyesült Államok kormányát, hogy hozzátartozóik bevándorlását könnyítse meg.

Stockholm. A pszichológia újonnan létesített egyetemi tanszékére David Katz professzort hívták meg, aki régebben a göttingai, majd a rostocoki egyetemen volt hasonló tanszék előadója.

Páris. Henry Cochet, a híres francia tennise bajnok Egyiptomba utazott turnéra, ahol demonstrációs játékot fog bemutatni. Palesztinai meghívásra oda is el látogat és mérvököl fog az ottani most feltörekvő tehetséges fiatal zsidó tennisezőkkel.

Chikago. A „Dorenu” héber havi folyóirat szerkesztője, az ismert költő: Abraham Solodar 43 éves korában elhunyt.

Budapest. Az amerikai magyar zsidók szervezete határozatot hozott, amely szerint elítéli a magyarországi numerus clausus és a magyar zsidóság részére politikai és gazdasági biztonságot kér. Ezt a kérést Darányi Kálmán miniszterelnökhez is eljuttatták memorandum formájában. Egy másik rezolúcióban az angol kormány Palesztina politikájával kapcsolatban, a zsidók nagyszabású bevándorlásáért szállnak sikra.

Danzig. Irma Rosenberg 15 éves balléttáncosnő nemrégiben igen nagy sikerrel szerepelt, amelynek alapján hat hónapos turnét fog abszolválni Olaszországban és Svájcban.

Lund (Svédország). A lund királyi fizikai tanszék, prof. Dr. L. S. Ornstein hollandiai zsidó híres fizikust levelező tagjának nevezte ki, a kísérleti fizika terén elért nagyszerű eredményeinek elismeréseképpen. A professzor nagy szerepet játszik a cionista mozgalomban és a jeruzsálemi héber egyetemen is.

Athén. A külkereskedelmi intézet elhatározta, hogy görög árucikkéből állandó kiállítás rendez Palesztinában, azzal a céllal, hogy a görög-palesztina exportforgalmat növeljék.

Storóinec. Az augusztusi cuzista tüntetések során, Berometz városában zsidóellenes kilengések voltak, amiért most a hadbírság öt és hathavi kényszermunkára ítélte a vádlottakat.

Jeruzsálem. A királyi bizottság Rechobotól való visszatérésükkor meglátogatták az Agrobank által létesített tel-avivi városnegyedét. Azonkívül a Kirjat Anavim kvucát, ahol nagy érdeklődéssel nézték meg a házakat és a kvuca életét. Hosszabb ideig beszélgettek az ott letelepült németül beszélő zsidó menekült fiatalemberekkel. — Hosszas tárgyalások után, amelyet a tel-avivi tanács a Jewish Agencyvel együtt folytatott a kormány, sikerült keresztülvinni, hogy körülbelül száz zsidó segédrendőrt, akiket eddig csak félfizetésük erejéig támogatott a kormány, mostaniól teljes összegben a kormánybüdzsé terhére fogják szolgálatukat ellátni. — Petah Tikva, amelynek 18 000 lakosa van, városnak lesz deklarálva. A városi tanácsválasztást egy év múlva fogják megtartani — Tekintettel arra, hogy a narancssüret alkalmából nagy a munkahiány, a Hisdadrut 500 munkást dirigált Tel-Avivból és 1000 munkást Haifából és Jeruzsálemből, a narancssüreti munkálatokhoz.

Varsó. A köztársaság elnöke a Polonia Restituta rend nagykeresztjével tüntette ki Dr. H. M. Hirschfeldet, a hollandiai kereskedelemügyi minisztérium külügyeinek vezetőjét. — A sejm bizottsági választásai során Mizberg képviselőt a büdzsé és kereskedelmi bizottságokba választották be. Dr. Emil Sommerstein zsidó képviselőt, a jogi és gazdasági bizottságba, Rubinstein rabbint, az oktatásügyi és egészségügyi bizottságba és Dr. Josua Gottlieb, a pénzügyi bizottság tagjává választották. — Tokarczewsky tábornok, a lembergi hadtest parancsnoka, magához kérte azokat a főiskolai hallgatókat, akik „a lengyel becsület védelmére” alakultak és elismerését fejezte ki irányukban, amiért olyirányban dolgoznak, hogy a zsidóellenes kilengések elfojtassanak.

— **Kirschenbaum Mór** elköltözött Oradeáról Târgu-Mureşre. Az oradeai gazdasági éleiben és a vallásos zsidóság körében régen közbecsülésben áll Kirschenbaum Mór, a Helios fehérneműgyár volt belfagya. Üzleti okok miatt elköltözött Oradeáról és Târgu Mureşen telepedett le, ahol „Irtex” cég alatt fehérneműgyárat létesített. Az oradeai Mizrahi helyi csoport, amelynek igen agilis vezetőségi tagja volt, mélyen fájja Kirschenbaum Mór gyárosnak eltávozását és ezt reméli, hogy a Târgu Mureş-i zsidó közéletnek nagy nyeresége lesz ennek a derék és közbecsülésben álló zsidó férfinak ottani letelepedése. Régi barátai ezúton is kívánnak neki eredményes munkát, úgy a közgazdaság, mint a zsidó közélet terén.

— **Helyreigazítás.** Lapunk november 20-iki számában megjelent egy cikkünk, amelyben „Óvakodjunk a csalóktól” címen felhívjuk olvasóink figyelmét egy Marcel Mantel nevű bucureştii lakosra, aki állítólag jogtalanul visszaélt azzal, hogy német emigráns. A naponban felkeresett bennünket egy bucureşti ur, aki minden kétséget kizáróan igazolta, hogy Mantel nem élt vissza helyzetével és jogosan gyűjt adományokat. Tekintettel arra, hogy korábbi információinkat cernaui és bucureştii forrásokból merítettük, készséggel adunk helyet a helyreigazításnak.

— **A féllábu Weisz Ignácz és nyolc árvája részére** érkezett adományok. Lapunk egyik legutóbbi számában megrázó adatokat közöltünk Weisz Ignácz nyomorék és nyolc gyermekes tanadi családja sorsáról, aki nemrég vesztette el feleségét is. Ennek nyomán a következő nemes adományok érkeztek szerkesztőségünkbe: „A lantica” papír vállalat (Oradea) 200 lei, Moskovits Béla (Braila) 200 lei, Bernáth József (Cluj) 50 lei, Gerson Adolf (Otelec) 100 lei, Rafael Manó 100 lei, Hirsch Mauríju (Sarmasel) 100 lei, Samuel Abraham (Târlena) 200 lei, Aggok Menháza (Timişoara) 236 lei. (Az Aggokmenháza adományozói a következők: Grünwald Jónás, Grünbergerné, Friedmanné, Kácserné, Velberné, Gelsler, Szemek, Goldbera, N. N., Tejtészak, Klein, Weiszné, Hislerné, Pollákné, Salamonné, Böhm). — Összesen tehát 1.186 lei gyűlt a mai napig össze, melyet ezúttal is köszönettel nyugtázzunk és rendelési helyére juttatunk. További nemes adományokat és készséggel továbbítunk.

— **Halálozás.** Schiffer Jeromos a salumarei cionista mozgalom uttörő harcosa, 58 éves korában szombaton hajnalban hirtelen elhunyt. Schiffer Jeromost egész Ardealban ismerték és becsülték. Önfelelő tagja volt a vallásos elapon álló nemzeti zsidóság szervezetének, a Mizrachinak, de kivette minden nemes zsidó megmozdulásból részét. Puritán közéleti férfit volt, de ugyanezt a szellemet honosította meg üzleti vonatkozásban is. Munkássága, a korrektség példaképe volt. A Fonclera Biztosító salumarei vezérigazgatósként vezette páratlan agilitással és népszerűséggel Temetése óriási részvét mellett vasárnap délután ment végbe. Halálát felesége, Ernő fia és kiterjedt rokonágán kívül, egész Ardeal zsidósága mélyen gyászolja.

— **A ruszinszkói antiszemizmus ellen.** Prága. A képviselőház legutóbbi költségvetési bizottságában dr. Chaim Kugel, a zsidó párt képviselője rámutatott arra, hogy a zsidóság Csehszlovákiában teljesen Masaryk elnöknek szavalva támaszkodik és az emberiségnek az erőszakelleni győzelméért harcol. Sajnos, a nagy országalapító gondolatai sokszorosan meg lesznek sértve és a zsidó kisebbség és a többségi nép közötti együltelést lelkelten izgalgók megmérgezni igyekeznek. Ezen hazugságokon felépült propaganda a kormányzatba is behatol. Az antiszemita sajtó megállapításai szerint, a ruszinszkói zsidóság poigárlár:ait kizsákmányolja, holott valóban kilencven százaléka ennek a zsidóságnak a legnagyobb nyomorban él. A szónok követeli a meglevő és az újonnan alapítandó zsidó iskolák államosítását, a választójog demokratizálását a hitközségekben és a vasárnapi munkaszünet felfüggesztését kéri a köztársaság keleti részében.

Zsidó humor

MI HÁT A TALMUD?

Egy fiatal zsidógyerek elmegy a rabbihoz és azt mondja, hogy szeretne talmudot tanulni.
— Verd ki a fejedből ezt a gondolatot, — mondja a rabbi — a talmud egy borzasztóan komplikált, nehéz dolog, te azt sohasem értenéd meg.

— Már miért ne érteném meg? — erős-ködik a gyerek — azért, mert nehéz megérteni, azért én még megérthetem. Rabbi, én okvetlenül meg akarom tanulni a talmudot.

— Na várj, — mondja a rabbi — majd mindjárt megmagyarázom neked, hogy mi is az a talmud. Tegyük fel, hogy két ember felmászik a háztetőre és mind a ketten beleesnek a kéménybe. Az egyik csupa korom lesz, a másik tiszta marad. Melyik fog mosakodni a kettő közül?

— Természetesen a kormos.

— Tévedsz, mert a tiszta fog megmosakodni.

— A tiszta? Miért a tiszta?

— Mert saját magát egyik sem látja, csak a másikat. A tiszta látja, hogy a másik kormos lett, azt hiszi, hogy ő is kormos és megmosakszik.

— Ez igazán egyszerű, teljesen értem, rabbi. De mi az a talmud?

— Várj egy kicsit. A két ember újra felmegy a háztetőre és újra beleesnek a kéménybe. Az egyik megint csupa korom lesz és a másik megint tiszta marad. Melyik fog megmosakodni?

— Természetesen a tiszta.

— Tévedsz. A kormos fog megmosakodni.

— A kormos. Miért a kormos?

— Mert okulva a tapasztalatokon, most mind a ketten megnézik a tenyerüket és amelyiké kormos, az megmosakszik.

— Hát persze, ez igazán egyszerű. De mi az a talmud?

— Várj egy kicsit. A két ember újra felmegy a háztetőre, újra beleesnek a kéménybe, de most mind a kettő tiszta marad. Kérdés, hogy a kettő közül melyik...

— Elég, rebbe, — ordít fel a gyerek — most már azt sem tudom, hogy fiu vagyok-e vagy lány?

— Na látod, — mondja mosolyogva a rabbi — hát ez a talmud.

TEL-AVIVI HUMOR.

A tel-avivi strandon így szól egy zsidó a másikkhoz:

— Nézze csak, mennyi ember jár-kei itten.

— Tudja miért, mert ez a Jachad-Haamucca...

Más: Ezek az east-end-i tüntetések valóban botrányosak...

— Hát mi egyebet lehet várni, ezektől a fanatizált mozlímoktól...

Más: Láttá Ön azt a múlt évben, amikor a transjordániai Emir, a jaffai uccakon sétált, jobb és baloldalán detektívek hadátói körülvéve?
— Természetesen. Hiszen ez a híres jelenet volt az »Emir és a detektívek« című darabból.

TERMÉSZETBENI JÁRANDÓSÁG.

Egy kis hitközségben az új rabbi kihirdette, hogy természetbeni járandósága fejében, többek között, minden hitsorsosnak egy-egy liter bort kell beleönteni havonként a rabbi udvarán álló üres hordóba.

A község szegény foltozó szabója gondolta magában, hogy olyan sok borban nem lehet majd észrevenni egy liter vizet és ezért egy liter kutvizet öntött a hordóba.

Másnap reggel a rabbi odamegy a hordóhoz, hogy kimerje a bort; a hordó színültig tele volt kutvizel.

EGY NÉMET EMIGRÁNS NYILATKOZIK TEL-AVIVRÓL

— Hogyan tetszik Önnek Tel-Aviv?

— Tudja kérem, Tel-Aviv egy nagyon csinos város, azonban nem értem, minek kell minden üzlet fölé egy imádságot (héber feliratok) írni?